

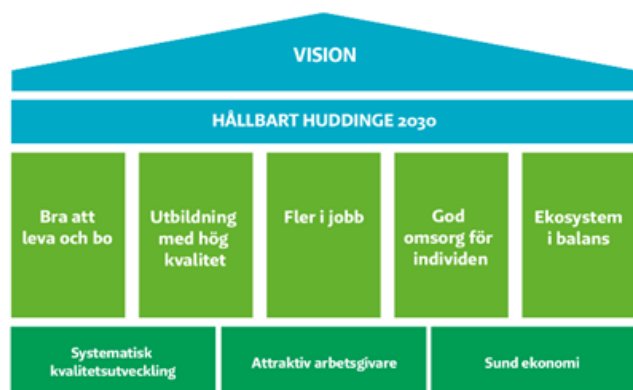

Verksamhetsberättelse 2018 för natur- och byggnadsnämnden

Innehåll

Verksamhetsberättelse 2018	1
Huddinges vision och mål	3
Huddinges styrmodell	4
Sammanvägd måluppfyllelse 	4
Förbättringsområden	4
Årets händelser	5
Huddinge – en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län...	6
Natur- och byggnadsnämndens mål och resultat	7
 Bra att leva och bo	7
 Fler i jobb	14
 Ekosystem i balans	15
 Systematisk kvalitetsutveckling	17
 Attraktiv arbetsgivare	20
 Sund ekonomi	24
Plan för intern kontroll	29
Plan för uppföljning och insyn	36
Organisation	37
Källförteckning	38

Huddinges vision och mål

Vision: Huddinge - en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län

Huddinges vision är att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län att bo, besöka och verka i.

Hållbart Huddinge 2030

I Ett hållbart Huddinge pekar kommunfullmäktige ut en långsiktig, önskvärd och möjlig framtid med fokus på år 2030. Här beskrivs hur ett hållbart Huddinge ter sig och vilka vägval kommunen bör göra för att komma dit.

Mål för Huddinge

För att nå det framtida läget i Ett hållbart Huddinge 2030 och visionen om att vara en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län, är *fem övergripande mål* formulerade som utåtriktat visar vad kommunen åstadkommer för invånare, brukare och kunder.

- Bra att leva och bo
- Utbildning med hög kvalitet
- Fler i jobb
- God omsorg för individen
- Ekosystem i balans

För att vara framgångsrik i detta arbete ska kommunen ständigt sträva efter att förbättra verksamheterna, vilket är formulerat i *tre strategiska mål* under rubriken *effektiv organisation* som inåtriktat visar hur och med vilka resurser kommunen genomför sitt uppdrag.

- Attraktiv arbetsgivare
- Sund ekonomi
- Systematisk kvalitetsutveckling

Huddinges kärnvärden

Kärnvärdena är den värdegrund som Huddinge vilar på; både nu och i framtiden. Dessa kärnvärden fungerar som ledstjärnor för alla verksamheter och individer som verkar i kommunen.

Huddinge ska stå för:

Mod – betyder att vi vågar ta för oss, ta nya vägar och ta ställning i viktiga frågor.

Omtänksamhet – betyder att vi bryr oss om människor, besökare, företagarna och naturen.

Driv – betyder att vi kraftfullt driver utvecklingen framåt och att vi tar en ledande roll i regionen.

Mångfald – betyder att vi tar tillvara på variation och omväxling i miljöer, invånare, medarbetare och utbud. Vi vill utnyttja potentialen i mångfalden och skapa ett rikt och flexibelt samhälle.

Huddinges styrmodell

Styrmodellen är att på ett systematiskt sätt föra dialog på alla nivåer i organisationen, med politiker och invånare för att åstadkomma ständiga förbättringar. Kommunen följer en arbetsprocess som bygger på att systematiskt arbeta i fyra steg: planera, utföra, följa upp och förbättra. I verk-

samhetsberättelsen följer nämnden upp sin verksamhet utifrån beslutad verksamhetsplan, bedömer måluppfyllelsen för året och föreslår vilka förbättringsområden som behöver prioriteras för en ökad måluppfyllelse. Bedömningen av måluppfyllelse sker utifrån kommungemensamt framtagna kriterier.

Kriterier för bedömning av måluppfyllelse

Dessa kriterier används för att bedöma måluppfyllelsen

Måluppfyllelsen bedöms genom omdömen

Mycket god

– över den nivå som är planerad

God

– i nivå med vad som är planerat

Godtagbar

– under den nivå som är planerad, annat kan ha skett som påverkat verksamhetens möjligheter att nå den planerade nivån

Ej godtagbar

– under den nivå som är planerad

Som grund för bedömning används

Resultat

Jämfört med etappmål

Förändring över tid

Jämfört med andra

Jämlikhetsperspektiv

Kön, ålder, geografiska områden

Nämndens utvecklingsåtaganden

Analys i verksamhetsberättelsen, inkluderar att ta

hänsyn till annat som har skett som påverkat

verksamhetens möjligheter att nå den planerade nivån

Sammanvägd måluppfyllelse

Måluppfyllelsen av natur- och byggnadsnämndens verksamhetsplan för 2018 bedöms som god. Av de sex målområden som bedömts har målen fler i jobb och systematisk kvalitetsutveckling mycket god måluppfyllelse. Måluppfyl-

lelsen för målet attraktiv arbetsgivare bedöms som god. Målen ekosystem i balans och bra och leva och bo bedöms ha godtagbar måluppfyllelse medan den ej är godtagbar för sund ekonomi.

Förbättringsområden

Under 2018 har arbetet med förtydligandet och prioriteringen av basuppdraget genom bland annat en ny organisation på natur- och gatudriftsavdelningen samt digitalisering varit ett stort fokusområde. För att arbeta effektivt och möta kundernas behov behöver digitaliseringsarbetet fortsatt hålla hög takt. Mycket arbete har gjorts och startats igång, bland annat inom det så kallade flytt- och förändringsprojektet trots den uppskjutna flytten. Arbetet med att införa ett aktivitetsbaserat arbetssätt är ett pågående projekt som kommer att vara nämndens mest omfattande utvecklingsåtagande under 2019. Nämnden kommer arbeta med följande tre delprojekt under verksamhetsåret:

- Införa ett aktivitetsbaserat arbetssätt.
- Flytta till nya lokaler i Flemingsberg.
- Tillgodose att de processer som nämnden själver går att genomföra digitalt.

Kundernas nöjdhet med handläggning av bygglovsärenden har under året stigit markant från att ha varit låg i många år. Ett flertal insatser har gjorts under både 2017 och 2018 för att öka nöjdheten, vilket också har gett resultat. Under kommande år kommer bygglovsavdelningen att fortsätta arbeta med service för att upprätthålla och öka kundernas nöjdhet ytterligare.

Handläggningstiderna för samtliga ärendetyper har förbättrats under 2018 på lantmäteriafdelningen jämfört med förra året. Orsaken är en kombination av minskad ärendeinströmning och avslutat införandet av en gemensam geodataplattform för södertörnskommunerna. Att förkorta handläggningstiderna är ett förbättringsområde för 2019.

Under 2018 har tempot varit högt i nämndens verksamhet. Mål och budget för 2019 pekar tydligt ut att basuppdraget samt digitalanpassning av verksamheten ska fortsatt vara

prioriterade. Natur- och byggnadsnämnden har även utvecklingsåtaganden om att effektivisera och kostnadsoptimera inom sina verksamhetsområden i syfte att säkerställa en mer optimal resursanvändning. Inom natur- och gatudriftavdelningen har ett arbete med översyn av uppdrag, organisation och roller genomförts. Arbete med att ta fram årshjul, inventering av ansvar, skötselobjekt och drift- och underhållsplaner har påbörjats och kommer fortsätta under 2019.

Årets händelser

Året 2018 har bland annat präglats av att natur- och byggnadsnämnden arbetat för ökad digitalisering, förbättrad service, förtydligande av basuppdraget och införandet av aktivitetsbaserat arbetssätt.

Natur- och byggnadsnämnden har 2017 beslutat att förvaltningen ska flytta till nya lokaler. Detta mot bakgrund att det inom några år kommer byggas förskola/skola på den plats där förvaltningens nuvarande lokaler idag ligger.

I samband med flytten har natur- och byggnadsförvaltningens ledningsgrupp tagit beslut om att förvaltningen ska övergå till ett aktivitetsbaserat arbetssätt. Syftet är att stimulera till innovation/utveckling och samverkan över avdelningsgränserna och därmed skapa större nytta för våra kunder, skapa en arbetsplats som bättre svarar mot de arbetsuppgifter som vi ställs inför under en arbetsdag samt anpassa processer och metoder till ny teknik. Förändringen till aktivitetsbaserat arbetssätt kommer också att bidra till förvaltningens attraktivitet som arbetsgivare.

Eftersom byggupphandlingen blev överprövad har tidplanen för flytt skjutits framåt till sommaren 2019.

Under året har förvaltningens centrala stöd- och styrfunktioner arbetat med att implementera nya samt stabilisera och utveckla befintliga processer. Exempel på områden som varit i fokus är säkerhet, personalprocesser, översyn av nämndprocessen, arbetsgivarvarumärke, NBF 2020, flytt- och förändringsprojektet och olika förvaltningsövergripande forum.

NBF 2020 har drivits som förvaltningens gemensamma utvecklingsplattform där medarbetarna har stått för idéerna om hur vi ska lyckas med vårt gemensamma uppdrag på ett hållbart sätt. NBF 2020 har sedan införlivats i arbetet med förvaltningens flytt- och förändringsprojekt. Skapandet av "NBF morgondagens arbetsplats" kommer att resultera i vidareutveckling och modernisering för förvaltningen.

Inkomna ärenden till bygglovsverksamheten ökade något under 2018 jämfört med året innan. Denna ökning beror

En översyn av nämndprocessen har gjorts under året och implementering påbörjats. Syftet är att säkerställa rättssäkerheten och enhetlighet samt främja effektiviteten och därmed öka förståelsen för processen vilket kommer att leda till en bättre arbetsmiljö på förvaltningen.

mestadels på att en stor mängd tillsynsärenden inkom i slutet av året. När det gäller bygglovsärenden och anmälan om åtgärd låg inkommande ärenden på samma nivå som för 2017. Bygglovsverksamheten har arbetat mycket med service och rådgivning under 2018 vilket också resulterat i en ökning av nöjd-kund-index. Dessutom har bygglovsavdelningen även arbetat med att utveckla basuppdraget genom att digitalisera hela lovprocessen samt infört ett nytt ärendehanteringssystem för handläggning av ärenden om bostadsanpassningsbidrag.

Nämnden har arbetat vidare med energi- och klimatrådgivningen till medborgare och företag bland annat genom utbildningsinsatser om etablering av laddinfrastruktur i bostadsrättsföreningar, solcellsanläggningar på privata fastigheter samt inom Insatsprojektet för Solceller och EU-projektet "Coacher för energi och klimat".

En omorganisation av lantmåteriverksamhet har genomförts under våren i syfte att effektivisera verksamheten och skapa en intäktsfinansierad mät- och kartenhet med ett tydligare uppdrag. Det mångåriga samarbetet mellan södertörnskommunerna avseende en gemensam geodataplattform resulterade i ett införande av ett nytt system i slutet av 2016. Detta har medfört ett antal inkörningsproblem under de senaste två åren vilket flertalet är lösta i dagsläget.

Under året har Huddinge återigen utsetts till länets bästa friluftskommun och Sveriges bästa naturvårdskommun. En omfattande utveckling av infrastrukturen för friluftslivet har skett bland annat med en sex mil ny vandringsled (Huddingeleden), nya markeringar på de flesta andra vandringslederna, utvecklade och synliggjorda reservatsentréer och restaurering av äldre kulturlandskap, främst vid Lissma och Balingsholm. Inom åtgärdsprogrammet för Tyresån har det anlagts våtmarker vid Kolartorp och Kastlelets gård, samt skapats dammar och slingrande vattendrag vid Stensättra.

Nämnden har genomfört ett omfattande beläggningsarbete bland annat i Glömstaområdet i enlighet med beläggningsplanen. Ett pilotprojekt med sopsaltning av fyra regionala

cykelstråk har startats upp inför vintern 2018/2019. I övrigt har verksamheten inom natur- och gatudriftavdelningen genomförts som tidigare år med löpande drift och underhåll av den offentliga miljön.

Natur- och byggnadsförvaltningen är idag en dynamisk organisation som utmärks av samverkan, delaktighet och utveckling. Vårt uppdrag är att utveckla, bygga och förvalta. Vår framåtanda gör att vi vill och vågar!

Huddinge – en av de tre populäraste kommunerna i Stockholms län

Vår vision om att Huddinge ska vara en av de tre populäraste kommunerna i länet att bo, besöka och verka i ställer stora krav på våra verksamheter. För att sträva mot visionen måste vi utföra våra uppdrag mycket bra, tåla jämförelser med andra kommuner i länet samt bemöta invånare och företag på ett positivt och professionellt sätt. Arbetet med att nå visionen kräver delaktighet från alla medarbetare och verksamheter.

Uppföljning

Nämnden följer upp visionen och jämför verksamheterna med andra kommuner genom de mått som satts under respektive nämndmål.

Natur- och byggnadsnämndens mål och resultat

≈ Bra att leva och bo

Måluppfyllelsen för det övergripande målet om bra att leva och bo bedöms som godtagbar. Av de fem delmålen bedöms två delmål ha mycket god måluppfyllelse, ytterligare två har en godtagbar måluppfyllelse och ett mål, ökad trivsel och trygghet i Huddinges områden bedöms ha ej godtagbar måluppfyllelse. För de delmål där nämnden inte har varken etappmål eller utvecklingsåtaganden under 2018 har nämnden inte gjort någon bedömning.

≈ Ökat bostadsbyggande

Måluppfyllelsen för ökat bostadsbyggande bedöms vara godtagbar. Utvecklingsåtaganden gällande nämndens fortsätta deltagande i utvecklingen av den kommungemensamma processen för samhällsplanering har genomförts enligt plan. När det gäller utvecklingsåtagandet att genomföra en konsekvens- och åtgärdsanalys med hänsyn till den förväntade befolkningsökningen har detta genomförts på tre av nämndens fyra verksamheter. Det återstår att genomföra analysen för natur- och gatudriftavdelningen.

Ett av de fyra etappmålen uppnås då andelen bygglovsärenden som beslutas inom tio veckor är 97 procent. Handläggningstiderna inom lantmäteriverksamheten ligger långt under etappmålen och orsaken är bytet av kartproduktionssystem och databashantering i kombination med ökad ärendeströmning och sjukskrivningar. Åtgärder har vidtagits under året och måluppfyllelsen för delmålsområdet bedöms därför som godtagbar.

Antal färdigställda bostäder, mätt i slutbesked				Etappmål***
	2016	2017	2018	
Totalt	135	784	1912	Indikator
Varav (antal)				
Småhus	135	262	317	Indikator
Flerbostadshus	0	522	1595	Indikator
Hyresrätter**	-	-	-	Indikator
Bostadsrätter**	-	-	-	Indikator
Andel bygglovsärenden som beslutas inom tio veckor från komplett ansökan (%)*				Etappmål
	2016	2017	2018	
Totalt (%)	95	95	97	95
Total (antal)	1155	1296	1181	

Andel av alla nybyggnadskartor (fullständig och förklarad) som levereras inom tre veckor från komplett beställning (%)*				Etappmål
	2016	2017	2018	
Totalt (%)	53	9	23	70
Totalt (antal)	285	371	303	
Andel husutstakningar som utförs inom fem arbetsdagar efter avrop från lantmäteriafdelningen (avrop förutsätter kompletta handlingar och beviljat bygglov)*				Etappmål
	2016	2017	2018	
Totalt (%)	100	12	6	80
Totalt (Antal)	62	33	53	
Andel lantmäteriförrättningar som avslutas inom fyra månader*				Etappmål
	2016	2017	2018	
Totalt (%)	31	24	22	40
Totalt (Antal)	202	211	96	

*Resultat avseende kommunalar saknas pga. den nya kommunindelningen som beslutades under 2018

**Siffror kan inte tas fram i enlighet med uppställda etappmål

*** För de mått där etappmålet anges som ”indikator” utgör inte måttet underlag för nämndens måluppfyllelse i samband med verksamhetsberättelsen. Måttet följs ändå eftersom nämndens verksamhet påverkar resultatet, dock tillsammans med andra nämnder och aktörer. Nämndens rådgivning över resultatet är därför begränsad.

Av statistiken för antalet färdigställda bostäder framgår att dessa var markant fler 2018 än under 2017. Ett skäl till detta är att ett stort antal beslut om bygglov för flerbostadshus samt småhus har fattats under 2015-2017 vilket under 2018 märks i statistiken för antalet färdigställda bostäder.

Antalet avgjorda lovärenden 2018 var 855 ärenden vilket var något färre än under 2017, 878 ärenden. Ett skäl till detta kan vara att bygglovsavdelningen har arbetat mycket med att minska mängden pågående tillsynsärenden. Antalet avgjorda tillsynsärenden har fördubblats mer än från 148 ärenden under 2017 till 342 ärenden under 2018.

Handläggningstiden för bygglovsärenden har under 2018 legat på en bra nivå och 97 procent av ärendena har beslutats inom tio veckor från det att komplett ansökan inkommit.

Antalet uppdrag för lantmäteriafdelningen har ökat fram till 2017 och prognosen för 2018 har varit att de ska fortsätta att öka. Under året har dock en minskning skett jämfört med året innan.

Övergången till nytt kartsystem i början av 2017 innebar en ökning av leveranstiderna för nybyggnadskartor på grund av brister i stödet för mätning och lagring av inmätta data i databasen. Handlingstiderna har försämrats bland annat på grund av tekniska utmaningar med både kartsystem och nya instrument som infördes under våren 2018. Vidareutveckling av systemets mätmodul pågår och implementering sker under årsskiftet 2018/2019. Förvaltningen gör en bedömning att denna vidareutveckling tillsammans med fortsatt förbättringsarbete gällande ärendeprocessen kommer att leda till kortare leveranstider.

Resultatet för nybyggnadskartor redovisas endast för två av tre typer av kartor som levereras av nämnden. Den tredje varianten av nybyggnadskartor, utdrag ur kartdatabasen, är inte med i statistiken. Denna variant av nybyggnadskartor visar ett avsevärt bättre resultat, 83 procent under 2018 jämfört med 48 procent året innan. Detta påverkar genomsnittstiden för leverans av samtliga tre varianter av nybyggnadskartor under 2018. Genomsnittstiden för leverans har minskat under året, framför allt under hösten.

Under 2018 har mediantiden för handläggning av lantmäteriförrättningar ökat något jämfört med året innan och ligger på runt nio månader. Kötiden innan en förrättning påbörjas har sjunkit under hösten och ligger nu på en klart lägre nivå än de senaste åren, drygt tre månader. Utifrån detta gör förvaltningen en bedömning att även mediantiden för handläggning av förrättningar kommer att minska under nästa år.

Särskilt prioriterat 2018: Planera och genomföra samhällsbyggnadsprojekt i anslutning till Spårväg syd och Tvärförbindelse Södertörn

Nämnden har arbetat med de särskilda prioriteringarna genom att delta i det kommungemensamma arbetet med att förbättra samhällsbyggnadsprocessen, samt genom att utreda hur nämnden kommer påverkas utifrån förväntad befolkningsökning. Nämnden arbetar även för att ha en hög leverans i basuppdraget för att säkerställa att prioriterade projekt, som bidrar till ny infrastruktur, kan genomföras.

Utvecklingsåtagande

- Fortsätta delta i att utveckla den kommungemensamma processen för samhällsplanering i tidiga skeden.

Förvaltningen deltar i portföljgruppen samt i framtagandet/omarbetandet av manualen Plexman gällande tidiga skeden av samhällsbyggandeprocessen.

Utvecklingsåtagande

- Genomföra en konsekvens- och åtgärdsanalys av nämndens verksamhet med hänsyn till den förväntade befolkningsökningen.

Konsekvens- och åtgärdsanalysen har gjorts i tre av nämndens fyra verksamheter. Det återstår att genomföra analysen för natur- och gatudriftavdelningen. I arbetet med strukturer och arbetssätt som pågår på avdelningen har det konstaterats att det saknas underlag för att kunna göra en konsekvens- och åtgärdsanalys. Avdelningen har identifierat behov av ett större administrativt stöd samt av ett tydligare arbete med planer för skötsel, drift och underhåll innan analysen kan göras. Arbete med att ta fram årshjul, inventering av ansvar, skötselobjekt och drift- och underhållsstrategi pågår, vilket är en nödvändig förutsättning för genomförandet av konsekvens- och åtgärdsanalysen. En konsekvens- och åtgärdsanalys för natur- och gatudriftavdelningen beräknas kunna göras under våren 2019.

Förbättrad infrastruktur

Måluppfyllelsen för målet om förbättrad infrastruktur bedöms som godtagbar då båda två utvecklingsåtagandena inom delmålet har genomförts enligt tidsplan.

Däremot har nämnden inte uppnått sina etappmål gällande fyra av fem av delmålets etappmål som bygger på förvaltningens gatuundersökning. Dessvärre har nämndens resultat beträffande dessa fyra mått försämrats jämfört med förra mätningen. Ett etappmål som rör betygsindex för gång- och cykelvägar har inte gått att mäta eftersom undersökningen genomförs vartannat år och inte under 2018.

Andel invånare som är nöjda med beläggningen på trottoarer, cykelbanor respektive gator (%)				
	2014	2016	2018	Etappmål 2018
Trottoarer	37	49	46	59
Cykelbanor	41	48	46	58
Gator	28	37	31	50
Nöjd-Kund-Index för beläggning				
	2014	2016	2018*	Etappmål 2018**
Totalt	34	45	41(52)	55(55)
Kvinna	34	47	43(54)	
Man	35	42	40(52)	
Högst (Vårby)	***	***	68	
Lägst (Snättringe)	***	***	39	
Andel invånare som är nöjda med vinterunderhållet på trottoarer, cykelbanor respektive gator (%)				
	2014	2016	2018	Etappmål 2018
Trottoarer	24	36	24	50
Cykelbanor	16	28	17	50
Gator	35	46	34	56
Nöjd-Kund-Index för vinterunderhållet				
	2014	2016	2018*	Etappmål 2018**
Totalt	30	40	30(45)	50(50)
Kvinna	29	40	25(42)	
Man	31	40	32(48)	
Högst värde 2017: Flemingsberg	***	***	56	
Lägst värde 2017: Stuvsta/Snättringe	***	***	37	
Betygsindex för gång- och cykelvägar				
	2013	2015	2017	Etappmål
Rankning i länet	11/20	11/21	8/19	Öka
Totalt	50	55	57	
Kvinna	50	53	57	
Man	50	57	56	
Högst värde 2017: Flemingsberg	60	60	66	
Lägst värde 2017: Stuvsta/Snättringe	48	50	54	

* Resultat enligt den nya indexberäkningen visas inom parentes. Resultatdata saknas för 2014

** Etappmål enligt den nya indexberäkningen visas inom parentes

*** Resultatdata saknas på grund av den nya kommunområdesindelningen

Omfattande beläggningsarbeten har genomförts under året för att åtgärda gator och höja deras standard. Trots att stora insatser gjorts med en utökad investeringsbudget 2017 och 2018 finns fortfarande gator med betydande underhållsbehov. Nämnden har tilldelats motsvarande mängd investeringsmedel för 2019 för att fortsätta åtgärda kommunens gator.

Vintersäsongen 2017/2018 har inneburit mer snö och fler utkallningar än föregående vinter. Natur- och gatudriftavdelningen har saknat tillräcklig beredskap och bemanning för att kunna klara av den stora mängd felanmälningar och klagomål som kommit under vintersäsongen. Rutiner och organisation har setts över inför kommande vinter 2018/2019 för att förbättra detta.

Fyra regionala cykelstråk har valts ut och kommer att sopsaltas under en tvåårsperiod i syfte att förbättra vinterunderhållet på gång- och cykelbanor. Förbindelser till tågstationer knutna till utvalda cykelstråk sopsaltas samtidigt. En översyn av organisation, ansvarsområden och rollfördelning pågår för att förbättra genomförandet av uppdraget.

Utvecklingsåtaganden

- Förbättra vinterväglaget på ett urval av kommunens cykelvägar inför och under vintersäsongen 2018 – 2019.

Upphandlingen av entreprenör som ska sköta sopsaltning av gång- och cykelbanor på de fyra prioriterade stråken under vintersäsongen 2018/2019 har genomförts. Urvalet har gjorts utifrån tillgängliga budgetmedel (tillskott på fyra miljoner kronor för 2019) och i samarbete med trafikplanerarna på kommunstyrelsens förvaltning. Arbetet med sopsaltning startade i samband med höstens första minusgrader och pågår planenligt.

Utvecklingsåtaganden

- Förbättrad infrastruktur (överfört från 2017)

Beslut om *Beläggningsplan i Huddinge 2018-2020* fattades i nämnden i april 2018. Beläggningsarbetena har genomförts under 2018 enligt plan. En utvärdering har gjorts av planen och förslag till ändringar inför beläggningsarbeten 2019 kommer att skrivas fram för beslut i början av 2019.

+ Fler nöjda med natur-, kultur- och fritidsutbudet

Måluppfyllelsen om att fler medborgare ska vara nöjda med natur-, kultur- och fritidsutbudet bedöms som mycket god.

Samtliga mål uppvisar bättre eller oförändrat bra resultat jämfört med tidigare mätningar och uppfyller etappmålen. Flera invånare är nöjda, både män och kvinnor, är nöjda med skötsel och anläggningar i naturområden. Årets naturvårdsundersökning visade också att medborgarna är mer nöjda med vandringsledernas skick, uppmärkning, sittplatser och

entréer/portar samt städning av naturområden. Kommunen har återigen utsetts till årets friluftskommun på länsnivå.

Nöjdhet med skötsel och anläggningar i naturområden (index)				
	2014*	2016*	2018*	Etappmål 2018**
Totalt	60(-)	59(63)	62(68)	60(68)
Kvinnor	60(-)	60(63)	64(68)	
Män	60(-)	59(62)	61(68)	
Högst (Högmora)	***	***	72	
Lägst (Glömsta)	***	***	64	
Besöksstatistik enligt mätstation vid huvudentrén i Paradisets naturreservat (passager/1 000 invånare)				
	2016	2017	2018	Etappmål
Totalt	-	391	362	360
Årets friluftskommun				
	2016	2017	2018	Etappmål
Rank i länet	1	1	1	1

* Resultat enligt den nya indexberäkningen visas inom parentes. Resultatdata saknas för 2014

** Etappmål enligt den nya indexberäkningen visas inom parentes

*** Resultatdata saknas på grund av den nya kommunområdesindelningen

Förvaltningens intensiva arbete med förbättrad skyltning av vandringsleder, upprustning av entréerna och ökad tillgänglighet inom naturreservaten har resulterat i högre nöjdhetsindex i årets gatu- och naturvårdsundersökning, som har ökat med tre procent jämfört med tidigare. Totalt sett är indexet högre för kvinnor (64 procent) än för män (61 procent) men det har ökat för båda könen och ligger över etappmålet, 60 procent. Nämnden har också uppnått etappmålet beträffande antalet besök i Paradisets naturreservat.

Utmärkelsen Sveriges friluftskommun utgår från en årlig undersökning av arbetet för friluftsliv i Sveriges kommuner. Kommunerna svarar på frågor om planering, information, samarbete och aktiviteter. Frågorna är fokuserade på planer för friluftsliv, information och samarbete kring friluftsliv samt aktiviteter inom friluftsliv. Undersökningen är genomförd de senaste åtta åren. År 2018 fick Huddinge 29 poäng vilket fortfarande är bäst i Stockholms län, vilket Huddinge varit under flera år.

- Ökad trivsel och trygghet i Huddinges områden

För delmålet ökad trivsel och trygghet i Huddinge bedöms måluppfyllelsen vara ej godtagbar. Nämnden har inte lyckats genomföra utvecklingsåtagande gällande ny samordning

mot klotter då upphandlingen, som leds av kommunstyrelsens förvaltning, har försenats.

Vidare har nämnden uppvisat sämre resultat i fyra av fem mått knutna till delmålet jämfört med tidigare undersökningar. Inget etappmål har uppnåtts under 2018.

Nöjd-Kund-Index för renhållning				
	2014	2016	2018	Etappmål 2018**
Totalt	47(-)	51(61)	43(53)	60(60)
Kvinna	45(-)	52(62)	43(54)	
Man	49(-)	50(61)	43(52)	
Högst (Vidja Ågesta)	(-)	(-)	64	
Lägst (Snättringe)	(-)	(-)	45	
Andel invånare som är nöjda med skötsel av parker och lekplatser (%) ¹				
	2014	2016	2018	Etappmål 2018
Totalt	50	51	47	60
Kvinna	-	55	50	
Man	-	47	45	
Nöjd-Kund-Index för belysning				
	2014*	2016*	2018*	Etappmål 2018**
Totalt	50(-)	48(60)	55(64)	58(65)
Kvinna	48(-)	47(60)	52(62)	
Man	52(-)	50(61)	57(65)	
Högst (Vårby)	***	***	70	
Lägst (Vidja/Ågesta)	***	***	51	
Andel anmält klotter via felanmälan som tvättas bort från förvaltningens byggnader, egendom och naturmark inom 48 timmar på vardagar (%)				
	2016	2017	2018	Etappmål
Totalt	35	38	****	70
Andel anmält rasistiskt och kränkande klotter via felanmälan som tvättas bort från förvaltningens byggnader, egendom och naturmark inom 24 timmar på vardagar (%)				
	2016	2017	2018	Etappmål
Totalt	80	50	****	90

* Resultat enligt den nya indexberäkningen visas inom parentes. Resultatdata saknas för 2014

** Etappmål enligt den nya indexberäkningen

*** Resultatdata saknas på grund av den nya kommunområdesindelningen

**** Siffror kan inte tas fram i enlighet med uppställda mål

Nöjdheten med renhållning och skötsel av parker och planteringar har minskat något sedan förra mätningen. Minskningen gäller främst invånarnas bedömning av hur underhåll och renhållning av trottoarer, cykelbanor och gator utförs. Förvaltningen har inte hunnit analysera orsaken till detta och vilka insatser som kan behövas för att förbättra arbetet med underhåll och renhållning. En ökning av index för belysning har skett vilket är positivt. Resultat för nöjdheten med städning av kommunens naturområden har ökat jämfört med tidigare.

Förvaltningen har haft svårt att nå de uppställda målen med klottersanering som bland annat beaktar målsättningar i kommunens riktlinjer² för klotterrelaterad skadegörelse samt Program för trygghet och säkerhet³. Orsaken till detta är försenad upphandling vilket har lett till en nödlösning att klottersaneringen sköts av egen personal. Underlag för statistiken gällande de två etappmålen om klottersanering som tillhandhålls av kommunens kundcenter kunde inte tas fram i enlighet med uppställda mål.

Utvecklingsåtagande

- Ny samordning mot klotter.

Arbetet med att ta fram underlag för upphandling har pågått under 2018 men har blivit fördröjt. I samarbete med Huga Fastigheter och Huddinge samhällsfastigheter har en gemensam upphandling för klottersanering gjorts. Upphandlingen beräknas vara avslutad och avtal beräknas färdigt i februari 2019.

I väntan på upphandlad entreprenör sköts klottersaneringen av egen personal. Under den kalla årstiden sker klottersanering i liten utsträckning eftersom en sanering under vintertiden kan innebära att material kan frostska. I enstaka fall kan mekanisk klottersanering (blästring) användas för betongvägar men inte för fasader och målade vägar. Klotter med rasistiska, våldsbejakande och uppdatera andra känsliga budskap har prioriterats. Då utförarenheten varit underbemannad under året har arbetet inte kunnat upprätthållas i enlighet med de nya riktlinjerna för klotterrelaterad skadegörelse men under hösten har insatser gjorts för att förbättra arbetet med klottersanering.

Ökad delaktighet

De politiska partierna och deras förtroendevalda utgör grunden i den representativa demokratin. De förtroendevalda ska ges goda förutsättningar för sitt arbete så att demokratin kan

¹ På grund av fördröjningar hos förvaltningens leverantör av enkäten saknas statistik för undergrupperna; kvinna, man, högst (område) och lägst (område). Värdena för dessa grupper kommer att rapporteras under 2018.

² [Riktlinjer gällande klotterrelaterad skadegörelse 2018-2022 i Huddinge kommun](#)

³ [Huddinge kommun: Program för trygghet och säkerhet 2018-2021](#)

fungera. Huddinge kommun ska även utveckla arbetet med att göra invånare och brukare mer delaktiga.

Nämnden arbetar med ökad delaktighet genom att digitalisera verksamheternas ärendeprocesser för att möjliggöra att enskilda och företag kan följa sitt ärende under handläggningen. Det ger både enskilda medborgare och företag större insyn i ärendeprocessen och en högre delaktighet.

Natur- och byggnadsnämnden arbetar även för att ha ett högt förtroende hos invånarna och att beslut som fattas är rätts-säkra. Dessutom arbetar nämnden kontinuerligt för att bibehålla och förbättra arbetets kvaliteten.

Under 2018 har nämnden inte haft några etappmål eller utvecklingsåtaganden under detta mål och därför görs ingen bedömning av måluppfyllelse för målet.

Ökad jämlikhet

Jämlikhet i Huddinge betyder att alla ska ha likvärdig service och jämlikt bemötande oavsett bostadsort, ålder, kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning. Ingen ska lämnas efter och ingen ska hållas tillbaka.

Natur- och byggnadsnämnden arbetar bland annat med att tillgänglighetsanpassa och bibehålla en god tillgänglighet till den fysiska miljön, t.ex. på kommunens naturleder.

Natur- och byggnadsnämnden redovisar statistik uppdelat på kön och område där sådan statistik är relevant samt möjlig att ta fram. Nämnden arbetar även med att tillgänglighetsanpassa och bibehålla en god tillgänglighet till den fysiska miljön, t.ex. på kommunens naturleder.

Natur- och byggnadsnämnden arbetar kontinuerligt med att alla anställda inom förvaltningen ska vara orienterade i jämlikhetsfrågor, diskrimineringslagstiftning och normkritik. Dessutom deltar nämnden aktivt i kommungemensamt integrationsarbete bland annat genom sitt deltagande i samordningsgruppen för finskt förvaltningsområde och nationella minoriteter.

Under 2018 har nämnden inte haft några etappmål eller utvecklingsåtaganden gällande delmål ökad jämlikhet och därför görs ingen bedömning av måluppfyllelse för målet.

Ökad nöjdhet med bemötandet vid kontakt med kommunen

Måluppfyllelsen för ovanstående delmål bedöms som god. Etappmålet för Nöjd-Kund-Index (NKI) har ökat jämfört med tidigare men etappmålet har inte uppnåtts. Flera förbättringar gällande förbättrad service och återkoppling till

kunder har genomförts under året. Dessa förbättringar har resulterat i ett signifikant högre NKI jämfört med tidigare mätningar.

Nöjd-Kund-Index gällande handläggning och service för bygglovsärenden ⁴				
	2016	2017	2018*	Etappmål 2018
Totalt (%)	47	51	57	58
Kvinnor	42	55	**	
Män	48	50	63	
Ranking i länet *	23/25	20/24	-	

* Slutgiltigt resultat och rankingresultat fastställs först under våren 2019

**Otillräckligt svarsunderlag(4 st.)för att erhålla tillförlitliga resultat

Nöjd-kund-index gällande handläggning och service för bygglovsärenden har ökat under 2018 jämfört med 2017 års resultat. Målet på 58 procent uppnås dock inte då slutresultatet för året blev 57 procent. Under året har bygglovsavdelningen haft fokus på att göra förvaltningens kunder mer nöjda med handläggning och service i bygglovsärenden. Avdelningen har bland annat infört ett tidsbokningssystem för rådgivning inför att en bygglovsansökan lämnas in. Avdelningen har även förstärkt servicen till de sökande genom att i ett tidigt skede när ansökan inkommit, men behöver kompletteras, kontakta sökande för att boka in ett möte. Arbetet med att öka kundnöjdheten är fortsatt prioriterat för 2019.

En informationsbroschyr om lantmäteriafdelningens olika arbeten i fält har tagits fram och lämnas ut till berörda fastighetsägare.

Under året har nämnden arbetat med att se över rutiner och hantering av inkommande e-post och samtal för att förbättra återkopplingen till kunder särskilt när det gäller hanteringen av felanmälan som en del i översynen av organisation och roller på natur- och gatudriftsavdelningen.

Detta har bland annat resulterat i framtagandet av *Riktlinjer för tillgänglighet och bemötande via e-post och telefon på Natur- och byggnadsförvaltningen*. Syftet är att etablera ett gemensamt förhållningssätt som förbättrar förvaltningens service när medarbetare kommunicerar via telefon och e-post med kommuninvånare, kunder och internt.

Successivt minskat skatteuttag

En rimlig kommunalskatt är en viktig faktor för att Huddinge ska vara en attraktiv kommun att leva och bo i. Huddinges invånare ska inte beskattas hårdare än övriga länsbor

⁴ Gäller privatpersoner, företagare, myndigheter och ideella organisationer.

och skatten ska, långsiktigt, ligga i nivå med länssnittet. Anpassningen ska dock ske i en ansvarsfull takt så att verksamheterna samtidigt kan utvecklas och bli bättre. Kommunalskatten ska sänkas genom att verksamheterna blir effektivare.

För 2018 har nämnden inte haft några etappmål eller utvecklingsåtaganden knutna till målet succesivt minskat skatteuttag och därför görs ingen bedömning av måluppfyllelse för målet.

+ Fler i jobb

Måluppfyllelsen för det övergripande målet om fler i jobb bedöms som mycket god. Ett delmål bedöms ha en god måluppfyllelse och ett delmål bedöms ha en ej godtagbar måluppfyllelse.

+ Fler arbetstillfällen

Måluppfyllelsen för att delmålet om fler arbetstillfällen i kommunen bedöms som mycket god. Etappmålet om Huddingejobbare, trygghetsanställda, praktikanter och/eller trainees har överträffats.

Antal Huddingejobbare, trygghetsanställda, praktikanter och traineer på natur- och byggnadsförvaltningen				
	2016	2017	2018*	Etappmål 2018
Totalt (antal)	11	9	19	10

*Per den 31 augusti 2018.

Särskilt prioriterat 2018: Prioritera insatser som leder till att fler Huddingebor får ett jobb.

Under 2018 har inom nämndens verksamheter sammanlagt anordnats platser för 19 personer i olika insatser, som till exempel: nyanlända, trainee, nystartsjobb, utbildningspraktik, förberedande insats samt utvecklings- och lönebidragsanställningar. Verksamheterna har även tagit emot 11 sommarjobbade ungdomar under året. Sedan 2017 har förvaltningen tagit över ansvaret för traineeprogrammet som är ett samarbete mellan kommunens samhällsbyggnadsavdelning och natur- och byggnadsnämnden. Årets program har resulterat i att två traineeplatser erbjudits, varav en på bygglovsavdelningen och en på lantmäteriafdelningen.

+ Fler och växande företag

Måluppfyllelsen för delmålet om att få fler och växande företag är mycket god. Etappmålet nöjd kund index för företagare gällande handläggning och service har överträffats. Etappmålet kommunens placering i byggherrenekäten *Stadsbyggnadsbenchen* kunde inte utvärderas eftersom undersökningen genomförs vartannat år under perioden november-december. Resultatet kommer att redovisas 2019.

Nöjd-Kund-Index för företagare gällande handläggning och service för bygglovsärenden				
	2016	2017	2018	Etappmål 2018
Totalt	49	50	64	58
Placering i byggherrenekäten inom Stadsbyggnadsbenchen				
	2014	2016	2018*	Etappmål 2018
Totalt	3/9	7/9	-	Behålla

* Byggherrenekätundersökningen genomförs vartannat år under period november december och resultatet kommer under första kvartalet 2019

Nöjd-kund-index för företagare gällande handläggning och service för bygglovsärenden visar på en markant ökning från 50 procent 2017 till 64 procent 2018. Etappmålet för 2018 är 58 och målet är således uppnått.

Särskilt prioriterat 2018: Ett särskilt fokusområde för 2018 är näringslivsklimatet.

Utvecklingsåtagande

- Arbeta för ett förbättrat näringslivsklimat och bidra till att genomföra den kommungemensamma handlingsplanen.

Planen för förbättrat näringslivsklimat består av tio olika åtgärder. Några av dessa, såsom bättre och snabbare återkoppling och tillgänglighet för bygglovsverksamheten är genomförda, bland annat kostnadsfri rådgivning till små och medelstora företag, en grafisk checklista för att visa sökandeprocessen, direktfeedback för e-tjänsten för bygglovsverksamheten samt möjlighet för allmänheten att förboka rådgivningsbesök inför att en bygglovsansökan ska lämnas in. Övriga åtgärder har löpt enligt plan till exempel har under hösten 2018 ett antal studiebesök genomförts i andra kommuner och ett underlag i form av en rapport tagits fram. Underlaget har legat till grund för beslut och intern förankring för att införa ett nytt arbetssätt, "Företagskompassen" (f.d. Dukat bord) i syfte att förbättra servicen för företag. Arbetssättet innebär att företag med frågor om olika typer av tillstånd och ansökningar får tillgång till samlad kommunal verksamhetskompetens vid ett och samma tillfälle. Handläggare från natur- och byggnadsförvaltningen och samhällsbyggnadsavdelningen är utsedda att på efterfrågan delta vid dessa möten. En e-tjänst för Företagskompassen som gör det möjligt för företag att boka möten digitalt via kommunens webbplats har tagits fram. Arbetssättet kommer

att påbörjas i pilotform med start tidig vår 2019 för att sedan utvärderas.

≈ Ekosystem i balans

Måluppfyllelsen för det övergripande målet om ekosystem i balans bedöms som godtagbart. Ett delmål; minska klimatpåverkan och luftföroreningar bedöms ha god måluppfyllelse medan måluppfyllelsen för delmålet bibehållen biologisk mångfald och bevarad grönstruktur är godtagbar. Delmålet god vattenstatus i sjöar och vattendrag bedöms ha ej godtagbar måluppfyllelse.

≈ Minska klimatpåverkan och luftföroreningar

Måluppfyllelsen för delmålet minska klimatpåverkan och luftföroreningar bedöms som godtagbar. Ett av tre etappmål har uppnåtts. Etappmålet andel fordon med förnyelsebart bränsle i förvaltningens fordonsflotta har inte uppnåtts bland annat på grund av att omställningstakten påverkas bland annat av bilarnas produktlivscykelperspektiv. Förvaltningens utsläpp av CO₂ från tjänsteresor har dessvärre ökat jämfört med året innan. Under 2018 har nämnden aktivt bidragit till att öka medvetenheten och kunskapen om miljöfrågor hos medborgare och företag genom rådgivning från verksamhetens klimat- och energirådgivning.

Andel fordon med förnyelsebart bränsle i förvaltningens fordonsflotta (%)				
	2016	2017	2018	Etappmål 2018
Totalt	4,8	11,9	19,6	24
Förvaltningens utsläpp av CO ₂ från tjänsteresor (ton/årsarb.)				
	2016	2017	2018	Etappmål 2018
Totalt	0,99	0,81	0,87	Minska
Antal kontakter/rådgivningstillfällen via telefon, e-post eller besök för energi- och klimatrådgivningen i Huddinge kommun				
	2016*	2017	2018	Etappmål 2018
Totalt	65	85	213	Öka

*Angiven siffra i tidigare års verksamhetsberättelse har för 2016 varit 295 men då har även rådgivningstillfällen vid seminarium och Huddingedagarna räknats in.

Särskilt prioriterat 2018: Energieffektivisering genom beteendeförändring

För att minska klimatpåverkan och luftföroreningar har kommunen även som mål att kommunens fordonsflotta ska vara fossiloberoende 2025. Andel fordon med förnyelsebart bränsle i förvaltningens fordonsflotta har ökat men etappmålet har inte uppnåtts bland annat på grund av att omställningstakten påverkas av bilarnas produktlivscykelperspektiv. Under första halvår 2019 kommer nämnden att utreda vilka åtgärder som behövs för att nå detta mål. För att klara det behöver omställningstakten öka jämfört med idag.

Antalet kontakter/rådgivningstillfällen för energi- och klimatrådgivningen (EKR) har ökat markant jämfört med 2017. EKR har under året fokuserat på tre områden; information kring transporter och hållbart resande, information om solceller och företagsbesök inom projektet ”Coacher för energi och klimat”. Inom transportområdet har EKR arbetat med beteendepåverkande åtgärder som projektet *Elcyklist 2018*. Fyra testcyklister fick under projektets gång låna elcyklar. Deras uppdrag var att byta ut de transportmedel de annars använder mot att cykla och att dela med sig av sina erfarenheter till övriga kommunmedborgare via sociala medier. Syftet med projektet var att fler ska få upp ögonen för att elcykeln är ett smidigt transportmedel både för arbetspendling och för att sköta vardagsbestyren med hämtning på förskola och middagshandlande.

Inom det internationella *Insatsprojektet för Solceller* har rådgivningen anordnat ett studiebesök vid en solcellsanläggning och en informationskväll om solceller riktad till privatpersoner. Rådgivningen har också deltagit under öppet hus på torsdagar för att visa Solkartan vilket gett många rådgivningssamtal. Inom *Insatsprojekt för solceller* har rådgivningen haft 165 rådgivningstillfällen om solceller i Huddinge kommun under 2018.

Till statistiken läggs också de besök rådgivarna gjort inom EU-projektet *Coacher för energi och klimat (CEK)*. Projektet leds från Huddinge men utförs även i Botkyrka, Hanninge, Nynäshamn, Salem och Tyresö. Totalt har 48 företag besökts för rådgivning varav 17 företag i Huddinge kommun.

Under 2019 kommer förvaltningen att flytta till nya lokaler och ett grönt hyresavtal (i form av en bilaga till hyresavtalet) har tecknats mellan förvaltningen och Hemsö fastigheter. Det innebär att nämnden och hyresvärden har åtagit sig att minska miljöpåverkan kopplat till lokalen genom ett

systematiskt samarbete kring energieffektivisering i lokalerna genom följande åtgärder:

- Tillsammans med hyresvärden kommer nämnden att genomföra en energikartläggning.
- Nämnden som hyresgäst kommer att välja miljömärkt eller återanvänd kontorsinredning.
- Lokalen ska värmas och kylas med förnybar eller klimatneutral energi.
- Val av material i lokalen kommer att ske utifrån materialdatabasen "Sunda hus".
- Lokalen är planerad att miljöcertifieras 2019.

Nämnden kommer även arbeta för att byta från direktverkande el till förnyelsebar energi på arrendegårdar.

➖ God vattenstatus i sjöar och vattendrag

Måluppfyllelsen för god vattenstatus i sjöar och vattendrag bedöms som ej godtagbar. Etappmålen gällande fosforhalt och siktdjup i sjöarna uppnås ej.

Fosforhalt i sjöarna (mikrogram per liter), 3-årsmedelvärden				
	2016	2017	2018	Etappmål 2021
Långsjön (Segeltorp)	56	55	60	23
Trehörningen	95	92	117	28
Orlången (Vidja)	50	46	62	23
Magelungen	29	32	30	22
Drevviken	44	42	51	18
Siktdjup i sjöarna (meter), 3-årsmedelvärden				
	2016	2017	2018	Etappmål 2021
Långsjön (Segeltorp)	0,8	1,2	1,2	2
Trehörningen	0,6	0,6	0,6	1,8
Orlången (Vidja)	0,8	0,8	0,8	1,9
Magelungen	2,2	2,2	1,7	2,2
Drevviken	1,7	2,5	1,7	2,2

Vattenvårdsåtgärder vid Mellanbergsträskviken är genomförda och detta vattendrag är nu helt färdigställt. Även restaurering av våtmarker och vattendrag i Flemingsbergsskogen vid Stensättra mossen är genomförd. Detta innebar att utdikade våtmarker och vattendrag fick återställd hydrologi vilket ökar biologisk mångfald och höjer områdets förmåga att hålla kvar vattnet och minska uttorkning. Vattenvårdsåtgärderna vid Stensättra odlingslandskap har också genomförts, vilket har resulterat i att en tidigare kulverterad sträcka har öppnats upp och menadrats. Utredning och projektering av vattenvårdsåtgärder längs Lidavägen i Gladö Kvarn har pågått inför ansökan om åtgärder.

2 Bibehållen biologisk mångfald och bevarad grönstruktur

Måluppfyllelsen för delmålet om en bibehållen biologisk mångfald och bevarad grönstruktur bedöms ha godtagbar måluppfyllelse. Utvecklingsåtagandet om att revidera kommunens jord- och skogsmarksprogram har påbörjats men inte genomförts. Arbetet med att genomföra planen för bekämpningen av invasiva arter har påbörjats och kommunen har återigen hamnat i topp gällande rankningen för årets naturvårdskommun. Två av fem etappmål har nåtts.

Placering i mätningen årets naturvårdskommun				
	2014	2018	Etappmål 2018	
Sverige ranking	1	1	1	
Areal hävdad ängsmark (slätterängar)				
	2016	2017	2018	Etappmål
Antal hektar	14	34	32	34
Areal hävdad våtmarksbete				
	2016	2017	2018	Etappmål
Antal hektar	35	35	29	40
Andel produktiv skog som undantas från skogsbruk och skyddas som naturreservat (%)				
	2016	2017	2018	Etappmål
Antal hektar	35	35	35	35
Bekämpning av invasiva arter har skett enligt beslutad handlingsplan för bekämpning av invasiva arter (mäts årligen)*				
	2016	2017	2018	Etappmål
Ja/Nej	-	-	Nej	Ja

*Nytt mått för 2018

Arbetet med att genomföra planen för bekämpningen av invasiva arter har delvis påbörjats men inte genomförts i sin helhet. Bekämpningen av främst jätte loka, lupiner och örnbärken inom naturreservaten sker enligt planen. Den bredare inventering av invasiva arter på övrig kommunal mark och den omfattande bekämpning som handlingsplanen beskriver kommer att påbörjas under 2019.

Särskilt prioriterat 2018: Kommunen har som särskilt mål att behålla titeln bästa friluftskommun och bästa naturvårdskommun även under 2018.

Rankingen av kommunernas naturvårdsarbete görs vart fjärde år och genomfördes första gången 2014. Huddinge har hamnat i topp både 2014 och 2018. I år fick Huddinge kommun 53 poäng av 55,5 möjliga

Överfört från 2016 års verksamhetsplan - Utvecklingsåtagande:

- Revidera kommunens jord- och skogsmarksprogram.

Arbetet med en revidering av jord- och skogsmarksprogrammet pågår. Ett nytt utkast av den sammanfattande presentationen av målen och ambitionerna som styr Huddinges jord- och skogsmark utanför detaljplanerat område har tagits fram. Dokumentet har skickats på remiss och inkomna synpunkter har inkorporerats i texten. Förvaltningen kommer att bereda ett förslag för beslut i nämnden under första halvåret 2019.

Systematisk kvalitetsutveckling

Måluppfyllelsen för det övergripande målet systematisk kvalitetsutveckling bedöms som mycket god. Två delmål bedöms ha mycket god måluppfyllelse och ett mål bedöms ha en god måluppfyllelse.

Systematiskt planera, följa upp och förbättra

Under 2018 har nämnden haft tre utvecklingsåtaganden under delmålet systematiskt planera, följa upp och förbättra. Samtliga åtaganden har genomförts enligt tidsplan och måluppfyllelsen bedöms därför som mycket god.

Särskilt prioriterat 2018: Kommunens kvalitetsarbete ska inriktas på att stödja verksamheterna och förbättra nämndernas förutsättningar att i första hand utföra basuppdraget.

Särskilt prioriterat 2018: Innovativa arbetsmetoder som leder till ökad kvalitet för invånare, företagare samt brukare och minskar kostnaderna för kommunen ska tas till vara och implementeras. Ett led i detta är att lära av andra kommuner som löser kärnverksamhetens uppdrag på ett mer kvalitativt eller kostnadseffektivt sätt. För att kunna jämföra Huddinge med andra kommuner behövs en ordentlig genomlysning av samtliga verksamheter. Det är kommunstyrelsens uppgift att hjälpa nämnderna med denna genomlysning.

Giftfri miljö

Gifter i vardagen utgör ett hot inte bara mot oss människor utan mot vår livsmiljö. Därför ska kommunens arbete för en giftfri miljö struktureras och förankras och åtgärder vidtas för att få bort skadliga kemikalier i kommunens olika verksamheter. Nämnden deltar aktivt i arbetet med att ta fram en handlingsplan för en giftfri miljö som leds av kommunstyrelsen.

För 2018 har nämnden inte haft några etappmål eller utvecklingsåtaganden knutna till målet giftfri miljö och därför görs ingen bedömning av måluppfyllelse för målet.

Utvecklingsåtagande

- Tydliggöra förvaltningens basuppdrag.

Arbetet med att tydliggöra förvaltningens basuppdrag utifrån nämndens reglemente är ett omfattande åtagande som startats upp under årets första halvår, med fokus på natur- och gatudriftsavdelningen. Under arbetet har nämnden utgått ifrån olika styrdokument och identifierat sina basuppdrag utifrån olika funktioner och processer som finns på förvaltningen. Utvecklingsåtagandets andra fas kommer att fortsätta under 2019 på respektive verksamhetsdel och kommer att resultera i tydligare tolkningar och formuleringar av basuppdraget med hänsyn till verksamhetsrelevanta styrdokument och lagar.

Resultatet av detta arbete kommer att utgöra en utgångspunkt för verksamheternas framtida kontinuerliga granskning och utvärdering utifrån kostnadseffektivitet och servicenivåkrav.

Utvecklingsåtagande

- Genomlysna verksamheterna utifrån ett kostnads-perspektiv.

Förvaltningen jobbar kontinuerligt med att se över såväl kostnader som intäkter. Det huvudsakliga arbetet med att utveckla nyckeltal för att kunna göra relevanta jämförelser har gjorts på natur- och gatudriftsavdelningen. Detta har resulterat i bland annat en utvärdering av systematiken för synpunktshantering, upphandlings- och planeringsprocessen i syfte att förbättra beslutsunderlag. Det kommungemensamma projektet har än så länge inte berört något konkret kopplat till nämnden.

Utvecklingsåtagande

- Klassificera kommunens processer som nästa steg i Huddinge kommuns processororientering (HuddKLASSA).

Kommunens ledningsgrupp har beslutat att en förstudie ska genomföras för att klarlägga om projektet är aktuellt att genomföras. Under 2018 har studien genomförts och utmynnat i en slutrapport. Beslut efter förstudiens rekommendationer är att det fortsatta arbetet ska bedrivas som ett pilotprojekt på kommunstyrelsens förvaltning. Efter pilotprojektet på kommunstyrelsens förvaltning ska HuddKLASSA implementeras kommunövergripande. Natur och byggnadsförvaltningen har under 2018 aktivt deltagit i det kommungemensamma arbetet och planenligt genomfört sina aktiviteter knutna till utvecklingsåtagandet bland annat påbörjat inventering av förvaltningens processer samt genomfört utbildningen i processverktyget 2c8. Under 2019 kommer arbetet med klassificering av processer på natur- och byggnadsförvaltningens att omhändertas inom basuppdraget. Kommunövergripande processer som berör förvaltningen kommer inte att hanterats då förvaltningen inväntar den kommunövergripande implementeringen av projektet HuddKLASSA.

God användning av digitaliseringens möjligheter

Nämnden har ett ambitiöst digitaliseringsarbete och en IT-plan som innehåller en mängd projekt och aktiviteter. Samtliga projekt som skulle initieras under 2018 inom utvecklingsåtaganden om att effektivisera genom digitalisering har avslutats planenligt. Nämndens resultat har förbättrats och etappmålet självskattningen E-blomlådan har uppnåtts. Andel lantmäteriförrättningar som sker via e-tjänst har ökat och etappmålet har uppnåtts. Resultaten har förbättrats även för andel sökande som använder e-tjänst vid anmälan- och

lovsökningar men etappmål har ej uppnåtts. När det gäller beställningar av nybyggnadskartor via e-tjänst har etappmålen inte uppnåtts. Måluppfyllelsen för delmålet bedömds därför som god eftersom nämnden inte har nått alla angivna etappmålen.

Ökad användning av e-tjänster (%)				Etappmål 2018
	2016	2017	2018	
Andel beställningar av nybyggnadskarta som sker via e-tjänst	56	47	38	60
Andel ansökningar om lantmäteriförrättningar som sker via e-tjänst**	-	8	24	15
Andel sökande som använder e-tjänster vid anmälan- och lovsökningar	-	19	27	40
E-blomlådan, självskattning, tregradig skala				Etappmål 2018
	2016	2017	2018	
Självskattning	2,12	2,3	2,44	Öka
Ranking i länet	9/18	9/22	4/22	

Andelen ansökningar av lantmäteriförrättningar som görs via e-tjänsten har ökat under året och ungefär en fjärdedel av ansökningarna inkommer på detta sätt. När det gäller andelen ansökningar om nybyggnadskarta via e-tjänst har den minskat under 2018.

Andelen sökande som använt e-tjänsten vid anmälan- och lovsökningar under 2018 är 27 procent och har ökat något från föregående år. Det är fortfarande en bit kvar till etappmålet om 40 procent. Förvaltningens bedömning är att tjänsten behöver synliggöras på kommunens hemsida ännu mer. eBlomlådan är ett verktyg för utvärdering av digital service och verksamhetsutveckling i kommunen.⁵ Kommunen har förbättrat sitt resultat avsevärt jämfört med förra året och ligger på plats fyra i länet.

Särskilt prioriterat 2018: IT-insatser som minskar kostnaderna för verksamheter och underlättar för medarbetarna ska prioriteras.

Under året har nämnden arbetat med kommunens särskilda prioritering genom nedanstående utvecklingsåtagande.

Utvecklingsåtagande:

- Införa e-arkiv.

⁵ [SKL:eblomladan](#)

Arbetet med införandet av e-arkiv som leds av kommunstyrelsens förvaltning är ett omfattande utvecklingsåtagande som består av flera olika projekt och aktiviteter som sträcker sig under flera år. Den första fasen av projektet har genomförts på ett framgångsrikt sätt. Upphandling av tjänsten är klar och arbetet med att ta fram en intern projektbeställning för Huddinge kommun pågår. Implementeringsarbetet fortsätter under 2019 och kommer att omhändertas av kommunstyrelsens förvaltning.

Utvecklingsåtagande

- Ersätta verksamhetssystemet Solen.

Införandet av ersättaren till verksamhetssystemet Solen har genomförts under hösten 2018. Verksamheten har tagit det nya systemet ISY Map i drift och påbörjat användandet. Utbildning och stöd till kommunens olika verksamheter sker kontinuerligt under en initial fas. Införandet och därmed användning av digitala kartunderlag kommer att möjliggöra en mer effektiv och rationell beslutshandling inom de olika verksamheterna som använder ISY Map. Solen har successivt utvecklats under 2018 och arbetet kommer planenligt att avslutas under första halvåret 2019.

Utvecklingsåtagande

- Digitalisera natur- och gatuavdelningens ärendeprocesser.

Utvecklingsåtagandet digitalisera natur- och gatuavdelningens ärendeprocesser är ett omfattande åtagande vilket är första etapparbetet med att informationsmodellera drift/skötsel av allmänna platser samt förvaltning av naturreservat har påbörjats och avslutats under året. Framtagande av kravspecifikation för upphandling av ett eller flera system för felanmälan samt för drift och förvaltning av avdel-

ningens skötselobjekt kommer att göras under 2019. Därefter kommer upphandling och implementering av system att genomföras, uppdelat i flera steg.

Utvecklingsåtagande

- Förbättrad styrning och kommunikation av vinterunderhållet under vintern 2017/2018.

Inför vintersäsongen 2017/2018 skulle alla fordon installera GPS-utrustning för ökad styrning och kommunikation. Detta skedde i varierad omfattning beroende på entreprenör. De sista GPS-sändarna installerades i slutet av mars, vilket gör att åtagandet inte löpt enligt plan under första kvartalet. Inför vintern 2018/2019 har alla entreprenörer fått GPS-sändarna utdelade innan säsongen drog igång för att säkerställa att alla fordon har GPS-sändare igång när vinterväghållningen startar. Elektronisk rapportering av vinterväghållande åtgärder har utvecklats genom implementering av Byggsdagboken. Den digitala informationen har därmed tillgängliggjorts till upphandlade entreprenörer och internt, inom organisationen.

Utvecklingsåtagande:

- Implementera åtgärder med anledning av dataskyddsförordningen.

Förvaltningen har utsett en personuppgiftsamordnare som har ansvar för det fortsatta GDPR arbetet på förvaltningen, tillsammans med utsedda GDPR ansvariga från avdelningarna. Den nya rollen har även ansvar för: att samordna förvaltningens registerförteckning, att representera förvaltningen i den kommunövergripande gruppen, för incidentrapporteringen samt är kontaktkanal till kommunens dataskyddsombud. Verksamheterna har fått rekommendationer för nödvändiga åtgärder för att uppfylla lagkraven. Arbetet fortsätter som basåtagande efter årsskiftet.

⇒ Attraktiv arbetsgivare

Nämndens måluppfyllelse inom området attraktiv arbetsgivare bedöms som god. Av de tre delmålen bedöms två ha god måluppfyllelse medan ett delmål ha en godtagbar måluppfyllelse. Beträffande måluppfyllelsen för delmålet utvecklingsåtaganden bedöms fem av sex utvecklingsåtaganden ha en mycket god måluppfyllelse medan det sjätte, införande av aktivitetsbaserat arbetssätt, avviker från tidsplan på grund av förvaltningens försenade flytt till nya lokaler.

Förvaltningen har ett ansträngt rekryteringsläge är för flera yrkeskategorier inom samhällsbyggnadssektorn. Bristen gäller framförallt ingenjörsyrken och exploateringsingenjörer. Även chefer inom förvaltningens verksamhetsområden, med adekvat erfarenhet och utbildning, är svårare att rekrytera.

Antal anställda			
	2016-12	2017-12	2018-12
Totalt	159	175	190
Kvinnor	81	91	92
Män	78	83	98
Varav chefer	15	14	13
Kvinnor	7	8	7
Män	8	6	6
Personalomsättning, exkl. intern rörlighet (ack. %)			
	2016	2017	2018
Totalt	10,5	14,7	14

Förvaltningens personalstatistik för 2018 visar att antal anställda har ökat, att personalomsättningen, avgångarna och sjuktalen har minskat samt att antal rekryteringar visar en tillbakagång mot färre antal externa rekryteringar jämfört med tidigare år. Dessa tendenser är positiva tecken för förvaltningens kompetensförsörjning. Antalet chefer är tillfälligt lägre och beror på pågående rekryteringar. Externt konsultstöd används i förekommande fall med syfte att överbrygga glappet under en rekryteringsprocess.

Särskilt prioriterat 2018: Kommunen ska aktivt arbeta med att vara en attraktiv arbetsgivare både för rekrytering av ny personal men också för att behålla de som redan arbetar inom kommunen.

Särskilt prioriterat 2018: Kommunen ska ha bra chefer eftersom ledarskapet har stor betydelse för medarbetarnas arbetsmiljö och verksamhetens kvalitet.'

Särskilt prioriterat 2018: Kommunen ska öka frisknärvaron genom att minska sjukfrånvaron. På respektive förvaltning ska sjukfrånvaron motverkas genom ett systematiskt och aktivt rehabiliteringsarbete.

⇒ Aktivt medarbetarskap

Måluppfyllelsen för delmålet engagerade och professionella medarbetare bedöms som god, trots att förvaltningen inte nått upp till etappmålet för medarbetarprofilen. Resultatet för medarbetarprofilen har dock förbättrats jämfört med 2017. Målområdets två utvecklingsåtaganden har genomförts på ett framgångsrikt sätt.

Medarbetarprofil - medarbetarskap, delaktighet, socialt klimat och lärande i arbetet (index)				
	2016	2017	2018	Etappmål
Totalt	79	77	78	80
Kvinnor	80	78	81	
Män	78	76	74	
Huddinge kommun	78	78	80	
Hållbart medarbetarengagemang- Motivationsindex				
	2016	2017	2018	
Totalt	74	74	78	76
Kvinnor	76	73	81	
Män	71	74	74	
Huddinge kommun	76	76	80	
Snitt andra kommuner	79	80	80	

Förvaltningen visar ett bibehållet resultat för hållbart medarbetarengagemang (HME) sedan fjolårets mätning. Mindre variationer förekommer exempelvis avseende hur medarbetarna skattar sin motivation, medarbetarskap eller socialt klimat.

Utvecklingsåtagande

- Utveckla medarbetarskapet.

Olika forum för samarbete, delaktighet och information möjliggör ett aktivt medarbetarskap. Två inspirationsföreläsningar har anordnats under året för alla medarbetare; den

första på temat vinnande attityder och den andra på temat mental inställning och medarbetarskap kopplat till samarbetsklimat, trivsel och välmående på arbetsplatsen. På verksamheternas arbetsplatsträffar informeras det regelbundet om bland annat personalpolicyn och förvaltningens profil som attraktiv arbetsgivare.

Nämnden arbetar kontinuerligt för att vara en attraktiv arbetsgivare. Traineeprogrammet fortsätter, ambassadörerna har tagit fram en handlingsplan för året innehållande insatser som bidrar till förvaltningens attraktivitet, exempelvis att besöka mässor och anordna studiebesök. En snabbare och mer effektiv rekryteringsprocess är en annan pågående insats som bidrar till att bättre lyckas med rekrytering av bristyrkeskategorier. Dessutom har en utbildning som ger ökad kompetens i professionell kommunikation för handläggare, startats på förvaltningen. Insatsens syfte är att bidra till att möta personalförsörjningsutmaningarna och till en ökad attraktivitet för ett myndighetsuppdrag.

Utvecklingsåtagande

- Implementera nya löneanvisningar och samtalsmallar för planerings- och uppföljningssamtal.

Samtliga chefer på förvaltningen har genomgått en utbildning i lönebildning och lönekriterier samt i de nya samtalsmallarna. Under våren har samtliga enheter genomfört implementeringen av nya lönekriterier i arbetsgrupperna. Huddinge kommun har tagit fram videoföreläsningar om lönebildning och lönekriterier i syfte att öka kunskapen bland medarbetarna.

Aktivt ledarskap

Måluppfyllelsen för delmålet aktivt ledarskap bedöms som god. Under året har nämnden genomfört flera utbildningar för förvaltningens chefer gällande ledarskapsutveckling.

Resultatet för ledarskapsprofilen har försämrats medans den är oförändrad för ledarskapsindex. Etappmålen har inte uppfyllts för 2018 men både etappmålen var mycket ambitiösa och förvaltningens resultat är högre än genomsnitt för kommunen som helhet. Utvecklingsåtagandet gällande förbättrad målstyrning har genomförts på ett framgångsrikt sätt. Delmålets andra utvecklingsåtagande gällande att införa aktivitetsbaserat arbetssätt på förvaltningen har varit omfattande och avviker från tidsplanen eftersom förvaltningens flytt till de nya lokalerna blev försenad på grund av överprövad bygghandling. Huvuddelen av åtgärder kopplade till utvecklingsåtagandet har dock kunnat genomföras under 2018.

Ledarskapsprofil - ledarskap, återkoppling, effektivitet och målkvalité (index)				
	2016	2017	2018	Etappmål
Totalt	70	71	71	73
Kvinnor	72	71	74	
Män	68	69	66	
Huddinge kommun	72	72	71	
Hållbart medarbetarengagemang – Ledarskapsindex				
	2016	2017	2018	
Totalt	79	82	80	83
Kvinnor	82	82	83	
Män	76	80	77	
Huddinge kommun	77	78	78	
Snitt andra kommuner	78	78	79	

Ledarskapet visar goda värden, vilket bland annat innebär att medarbetarna upplever att cheferna är konsekventa i sitt agerande, ger möjligheter till utveckling för sina medarbetare och har tydliggjort hur målen ska nås.

Inom frågeområdena för ledarskapsindex finns bland annat delfrågan om återkoppling som i medarbetarenkätens resultat ligger över riktvärdet och som har förbättrats sedan föregående mätning. Högt värde på återkoppling ger ofta högt värde på ledarskap.

Under året har förvaltningen genomfört insatser gällande chefsutveckling i form av: fortsatt ledarutveckling i transformerade ledarskap, coachingmetodik, implementering av en modell för kollegial chefscoachning, utbildning i målsättning samt utbildning i lönebildning och lönesättning.

Utvecklingsåtagande

- Förtydligad målstyrning.

Planerings- och uppföljningssamtalen mellan chef och medarbetare har genomförts enligt de nya samtalsmallarna; dessa visar, på ett tydligare sätt, hur de individuella målen kopplas till verksamhetens och kommunens mål; individuella mål har formulerats för varje enskild medarbetare i samtal med chef.

Ett öppet hus där medarbetarna ges möjlighet till delaktighet och dialog avseende förslaget till verksamhetsplan 2019 har genomförts i september 2018.

Utvecklingsåtagande

- Införa ett aktivitetsbaserat arbetssätt på förvaltningen.

Åtagandet *Införa ett aktivitetsbaserat arbetssätt på förvaltningen* är kopplat till kommande flytt till nya lokaler.

Eftersom byggupphandlingen har överprövats har detta resulterat i att ombyggnationen av de nya lokalerna har förse-
nats och därmed har tidplanen för flytt skjutits framåt. Hu-
vuddelen av åtagandet har genomförts under 2018, men då
det involverar vissa insatser så som workshops för ledare
och medarbetare på temat överenskommelser i det nya ar-
betssättet och nya lokalen som behöver genomföras i anslut-
ning till planeringen, av flytt så kunde åtagandet inte färdig-
ställas i sin helhet innan årsslutet. Förvaltningen bedömer
att flytten kommer att äga rum när lokalen står klar för in-
flyttning vilket kommer att ske under 2019.

Goda förutsättningar

Målområdets två utvecklingsåtaganden har genomförts på
ett framgångsrikt sätt. Under året har dock tre av fem etapp-
mål inte nåtts. Nämndens resultat gällande total sjukfrån-
varo har förbättrats men etappmåluppfyllelsen kan inte be-
dömas då länssnittresultaten kommer att redovisas först un-
der våren 2019. Måluppfyllelsen för delmålet om goda för-
utsättningar bedöms därför som god.

Prestationsnivå (index)				
	2016	2017	2018	Etappmål
Totalt	72	72	72	74
Kvinnor	74	72	75	
Män	71	71	68	
Huddinge kommun	73	73	72	
Hållbart medarbetarengagemang – Totalindex				
	2016	2017	2018	Etappmål
Totalt	76	78	77	79
Kvinnor	79	78	80	
Män	73	76	75	
Huddinge kommun	77	77	80	
Snitt andra kommuner	79	79	79	
Total sjukfrånvaro (ack. %)				
	2016	2017	2018	Etappmål*
Totalt	7,0	7,6	7,4	≤ Länssnitt
Kvinnor	7,3	8,4	8,1	
Män	5,7	6,8	6,6	
Huddinge kommun	8,6	8,1	8,0	
Korttidssjukfrånvaro 1-14 dagar (ack. %)				
	2016	2017	2018	Etappmål
Totalt	2,0	1,9	2,1	Behåll
Kvinnor	2,3	2,4	2,3	
Män	1,7	1,3	1,8	
Huddinge kommun	2,9	2,9	2,9	
Långtidssjukfrånvaro 180 dagar (ack. %)				
	2016	2017	2018	Etappmål
Totalt	3,6	4,0	3,3	Minska
Kvinnor	4,6	4,6	3,1	
Män	2,6	3,3	3,6	
Huddinge kommun	3,7	3,2	2,9	

*Resultaten för länssnitt kommer att redovisas under våren 2019

Förvaltningen arbetar aktivt med sjukfrånvaron och följer
kommunens rehabiliteringshandbok. Statistiken visar en po-
sitiv trend i form av en försiktig minskning av den totala
sjukfrånvaron för både kvinnor och män. Även totala lång-
tidsfrånvaron har minskat. Korttidssjukfrånvaro har ökat
marginellt. Statistiken visar en blandad trend gällande kort-
tids- och långtidssjukfrånvaro gällande resultaten indelade
per kön som minskar för kvinnor men ökar för män.

Utvecklingsåtagande

- Arbeta för en hälsosam arbetsbelastning.

Samtliga chefer har certifierats inom systematiskt arbetsmiljöarbete. Chefers och medarbetarnas arbetsmiljö har stämts av med stöd av checklistor. En guide för chefer i arbetet med utvecklingsåtagandena inom arbetsmiljö och med hänvisning till olika verktyg har tagits fram och använts. Frågor om resurser och bemanning har diskuterats regelbundet på arbetsplatsträffar samt i pågående dialog mellan chefer och medarbetare. Mötesfria dagar på förvaltningen har genomförts under hela året.

Utvecklingsåtagande

- Utföra systematiskt och aktivt rehabiliteringsarbete.

Arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder har satts in i enlighet med rehabiliteringshandboken och alla ärenden över 180 dagar har en särskild handlingsplan. Rehabiliteringsutredningar finns dokumenterade i Adato för alla sjukärenden, både när det gäller korttidssjukfrånvaro och långtidssjukfrånvaro.

Cheferna har arbetat aktivt med alla rehabiliteringsärenden samt agerat vid tidiga signaler i förbyggande syfte. En HR-konsult är aktiv i förvaltningens rehabiliteringsärenden och ger ett förstärkt stöd till chefer i rehabiliteringsarbetet. Redovisning av arbete med ärenden över 180 dagar har gjorts varje månad till personalavdelningen på kommunstyrelsens förvaltning.

– Sund ekonomi

Natur- och byggnadsnämnden gör för 2018 ett stort negativt underskott om 41 748 tkr och måluppfyllelsen bedöms därmed som ej godtagbar. För delmålet budgethållning görs den samlade bedömningen som ej godtagbar.

– Budgethållning

Nämnden gör för 2018 ett stort negativt underskott om 41 748 tkr. Underskottet hänförs främst till natur- och gatudriftsavdelningen och omfattar såväl uteblivna intäkter som ökade kostnader. En stor del av kostnadsökningarna är relaterade till vintern och våren 2018 som påverkat det ekonomiska utfallet negativt. Det finns även andra kostnadsposter inom driftverksamheten som påverkat utfallet som svårigen kunnat förutses eller påverkas.

I augusti prognosticerades det årliga resultatet till –33 mnkr och insatser gjordes för att minska underskottet. Dessa insatser hade en påvisbar effekt på ekonomin under hösten där det befarade underskottet minskade men under december månad ökade underskottet. Största delen beror på vinterservice där kostnader om cirka 12 800 tkr inte var kända vid bokslutet vid sista november. Detta beror på att sandning är lika dyr som plogning och det har sandats mycket då entreprenörerna har haft fri tillgång till sand och det då saknats incitament för att minska sandförbrukningen. Därtill är 650 tkr kopplat till kostnader för konsulter och illegala bosättningar. Totalt ökade underskottet med 13 450 tkr under december månad än prognosticerat tidigare.

Budgethållning (tkr)				
	2016	2017	2018	Etappmål 2018
Nämndens resultat	2 199	757	-41 748	0

Under 2018 har arbetet fortsatt med att förbättra kvaliteten i budgetuppföljningen genom att arbeta med kontering, uppbokningar och periodiseringar av kostnader samt förbättra prognosen av såväl driftkostnader som investeringskostnader. I september initierades ett projekt för att ytterligare förbättra uppföljning och kontroll av kostnader med fokus på främst natur- och gatudriftsavdelningen där arbete pågår med att förtydliga beställar- och utförarorganisationen.

I december godkände nämnden en åtgärdsplan för att skapa en ekonomi i balans. Uppföljning av planen ska ske till nämnden under 2019 i samband med delårsrapporterna.

Särskilt prioriterat 2018: Öka avgiftsfinansieringen inom de verksamheter det är möjligt.

Arbetet med framtagande av avgifter för infartsparkeringar och gator i centrala Huddinge och Stuvsta leds av kommunstyrelsens förvaltning. Översyn av avgifter för fordonsflyttar för att taxan bättre ska spegla kommunens kostnader för bortforsling av fordon har genomförts. Den nya taxan antogs av Kommunfullmäktige den 5 november.

TA/Schakt har på grund av bristfälliga rutiner missat att fakturera för ett antal ärenden. En genomgång har gjorts under hösten och fakturering för motsvarande 4 000 tkr har antingen fakturerats eller reserverats.

Bygglovsärenden inkomna under 2018 har beslutats enligt ny taxa som utgår från den tid som läggs ned på ett ärende. Under det första halvåret 2018 har merparten av de beslutade ärendena inkommit under 2017 varpå den äldre taxan har tillämpats. Antalet avgjorda bygglovsärenden har varit något färre än för 2017 medan antalet avgjorda tillsynsärenden ökat. Handläggningen av tillsynsärenden är dock inte avgiftsbelagd. Detta sammantaget gör att intäkterna för 2018 inte kommer upp i budgeterad nivå.

Taxehöjningen på kart- och mätuppsdrag har gett effekt och den genomsnittliga intäkten per timme för uppsdragen har ökat. Däremot ses en minskning av antalet beställningar av kart- och mätuppsdrag vilket innebär att intäkterna ligger lägre än budget.

Långsiktig balans

För 2018 har nämnden inga etappmål eller utvecklingsåtaganden för målet om och därför bedöms inte måluppfyllelse.

Särskilt prioriterat 2018: Implementera åtgärder för att säkra en långsiktig finansiering av kommunens investeringar.

Särskilt prioriterat 2018: Kommunen ska nå ett årligt resultat om två procent.

Särskild prioriterat 2018: Kommunen ska aktivt söka extern finansiering t.ex. EU-medel för att utveckla verksamheterna.

Långsiktig finansiering

En avgörande del i kommunens arbete med att säkra långsiktig finansiering är att ta kontroll över kommunens växande låneskuld. Natur- och byggnadsnämnden deltar i det kommungemensamma arbetet med att genomföra förslag i ärendet Strategier för långsiktig finansiering i Huddinge

kommunkoncern. Arbetet leds av kommunstyrelsens förvaltning.

Gällande extern finansiering söker nämnden stöd från EU genom Energimyndigheten. Nämnden kommer även att aktivt leta efter extern finansiering inom respektive verksamhetsområde.

Budgetåret 2018

Resultaträkning, mnkr

	Bokslut 2018	Bokslut 2017	Bokslut 2016
Taxor och avgifter	40 282	39 592	36 071
Försäljning av verksamhet	771	995	923
Bidrag	6 737	5 606	3 759
Övriga intäkter	10 606	7 835	9 282
Intern resursfördelning		0	0
Verksamhetens intäkter	58 396	54 028	50 036
Personal	-89 255	-78 380	-75 179
Lokaler	-20 673	-12 374	-14 593
Bidrag kostnader	-3 244	-6 233	-4 863
Köp av verksamhet	-514	-765	-152
Konsulter och inhyrd personal	-13 954	-8 070	-8 379
Varor och tjänster	-114 780	-81 968	-80 689
Övriga kostnader	-871	-417	-466
Kapitalkostnad	-21 470	-17 965	-13 786
Intern resursfördelning		0	0
Verksamhetens kostnader	-264 762	-206 172	-198 107
Nettokostnad	-206 366	-152 144	-148 072
Budget, netto	164 617	152 901	150 271
Årets resultat	-41 748	757	2 199
<i>varav uttag Eget kapital</i>	4 587	0,0	0,0
<i>Balansresultat</i>	-16 113	757	2 199
<i>IB Eget kapital</i>	4 587	4 508	4 214
<i>UB Eget kapital</i>	-11 526	4 587	4 508

Natur- och byggnadsnämnden redovisar ett negativt resultat om 41 748 tkr mot budget. 87 % av underskottet (36 204 tkr) har uppstått i kontoklassen varor och tjänster som bland annat består av vinterväghållning.

Av nämndens fyra avdelningar är det natur- och gatudrift-avdelningen, bygglovsavdelningen och lantmäterivdelningen som tillsammans står för underskottet. Vinterväghållningen står för den största delen av årets underskott vilket beror på en vinter och vår som gav stora utmaningar både vad gäller snöröjning, sandning och sandupptagning.

Sopsaltning av gång- och cykelvägar har gjorts 2018 för 1,3 mnkr men budgetmedel finns bara avsatta för 2019. Förvaltningen har även fått ta ett antal kostnader av engångskaraktär. Därutöver så har röjning av vägrenar, träd-fällning mm inneburit ökade kostnader för entreprenader.

Ett nytt avtal med Stockholm Vatten och Avfall AB har gjorts där bolaget får ta ut en högre dagvattentaxa från juli 2018 för att få kostnadstäckning för sin verksamhet. Avtalet har godkänts av Kommunfullmäktige. För natur- och byggnadsnämnden innebär detta en ökad kostnad från 400 tkr till 4 000 tkr årligen vilket medförde en ökad kostnad med 1 800 tkr för 2018.

Resultatöverföring

För verksamhet vinterunderhåll balanseras ett resultat som uppgår till högst 15 procent av verksamhetens budget. Är resultatet lägre balanseras detta resultat. Vinterunderhållets balanserade resultat summeras därefter med nämndens övriga resultat för att få nämndens totala balanserade resultat. Det egna kapitalet för förvaltningen får uppgå till maximalt tre procent av förvaltningens totala budget, det vill säga 4 938 tkr. Eftersom verksamheten gått med underskott så tas

tidigare års överskott på 4 587 tkr i anspråk för att minska underskottet. Underskottet på -41 748 minskas med 30 222 till -11 526 tkr vilket förvaltningen tar med sig till kommande år.

Utfall per verksamhetsområde, tkr	Bokslut 2018	Avvikelse mot budget	Bokslut 2017	Förändring 2018-2017, %
Natur- och byggnadsnämnden	-1 327	192	-1 321	0,5 %
Staben	-16 954	1 610	-13 938	18,2 %
Bygglövsverksamhet	-8 705	-6 196	-737	1 081,1%
Bostadsanpassning	-4 529	2 895	-7 507	-39,7%
Energirådgivning	385	412	0	0,0%
Lantmäteriavdelning	-11 525	-805	-8 999	28,1%
Naturvårdsverksamhet	-19 388	-2 298	-16 437	18,0%
Vinterservice	-65 504	-30 835	-35 109	86,6%
Barmarksservice	-48 977	-7 082	-41 096	19,2%
Gatubelysning	-17 138	-1 338	-15 350	11,6%
Trafikverksamhet	2 095	-605	-574	-465,0%
Kapitaltjänstkostnader avseende beläggningsarbeten	-14 798	2 301	-11 074	33,6%
SUMMA	-206 365	-41 749	-152 142	35,6%

Nämndverksamheten visar på en positiv avvikelse för perioden motsvarande 192 tkr.

Staben har ett överskott gentemot budget på 2 088 tkr. Överskottet härrör dels från det faktum att det flyttprojektet skjutits till 2019.

Bygglövsverksamheten hade vid årets slut ett underskott mot budget på -6 196 tkr. Mixen av ärenden och det faktum att en hel del ansökningar om nybyggnad har resulterat i avslag istället för bifall har under september/oktober månad lett till lägre bygglövsintäkter än normalt.

Bostadsanpassningens positiva avvikelse, motsvarande 2 895 tkr, beror på att ansökningarna om bidrag varit färre än budgeterat under året. Alla beviljade bidrag betalas inte heller ut. Hur många ansökningar som kommer in och vilka bidrag som ska betalas ut styrs av behov från kommuninvånarna vilket gör det är svårt att förutspå utfallet.

Energirådgivningen samt CEK-projektet⁶ är bidragsfinansierade från Energimyndigheten samt EU. Vid årets slut har därför en avräkning gjorts. De kostnader som är godkända av projekten står Energimyndigheten för.

Lantmäteriavdelningen negativa avvikelse om 805 tkr förklaras främst av något lägre intäkter än budgeterat för mät- och kartverksamheten.

Naturvårdsverksamheten har ett underskott om 2 298 tkr jämfört med budget. Underskottet beror på inköp av varor och tjänster som uppgick till 1 114 tkr samt kapitaltjänst kostnader på 1 216 tkr som till viss del kompenseras av lägre personalkostnader.

Vinterservice har ett negativt resultat mot budget på -30 835 tkr. Detta beror på att vintersäsongen 2017/2018 hade stora kostnader för halkbekämpning och sandning vilket

⁶ Coach för energi och klimat.

gjort att budgeten för helåret överskridits trots en mild vinter. Sandning är lika dyr som plogning och det har sandats mycket samt entreprenörerna har haft fri tillgång till sand varför det saknas incitament för att minska sandförbrukningen.

Barmarksverksamheten har ett underskott jämfört med budget om ca 7 082 tkr. Ökade kostnader för dagvatten från 400 tkr per år till 4 000 tkr från och med juli innebär en ökning på 1 800 tkr. Därtill överskrider inköp av varor och tjänster med 5 282 tkr.

Gatubelysningsverksamheten redovisar ett underskott på 1 338 tkr. Det beror på man underskattat kostnaden för service av gatubelysning i budgeten.

Trafikverksamheten visar ett underskott uppgående till 605 tkr. Detta beror i huvudsak på lägre intäkter än budgeterat till följd av vakanser på personalsidan under början av året. Det har gjort att färre ärenden har hanterats med lägre debitering som följd.

Kapitaltjänstkostnader avseende beläggningsarbeten visar på ett positivt utfall på 2 301 tkr. Investeringar har inte aktiverats i tillräcklig omfattning.

Investeringar, mnkr

	Utfall 2018	Budget 2018	Avvikelse
Beläggningsprogrammet	59 759	50 000	-9 759
Dagvattenbrunnar	1 641	3 000	1 359
Konstbyggnader	10 679	10 100	-579
Gatubelysning	6 358	10 600	4 242
Övrigt	1 386	6 700	5 314
Gatu- och parkdriftsenheten	79 823	80 400	577
Naturvård	6 004	7 600	1 596
Lantmäteriet och Staben	1 851	7 000	5 149
Summa netto	87 678	95 000	7 322

Investeringsbudgeten för 2018 uppgår till 95 000 tkr. Av dessa har totalt 87 678 tkr använts i olika projekt, av vilka gatubeläggningsprojektet är det avgjort mest omfattande med en budget på 50 000 tkr. En begäran om överflyttning av hela den kvarvarande summan om 7 322 tkr kommer göras. Tillsammans med 2017 års kvarvarande medel om 27 843 tkr uppgår totalsumman till 35 165 tkr i ej utnyttjade medel.

Gatu- och parkdriftsenheten

Beläggningsprogrammet

Den mångåriga eftersläpningen med att reinvestera i gatornas beläggning har medfört en underhållsskuld och skador på underliggande väggropp med bärighetsproblem som följd. Kommunens nuvarande satsning på beläggning kommer medföra inbromsning av denna skuld.

Genomförandeplanen som antogs av nämnden har genomförts under året. Investeringskostnaden för att genomföra programmet överskrider budget med 9 759 tkr.

Dagvattenbrunnar

Kommunen har visst ansvar för omhändertagande av dagvatten genom avtal med Stockholm Vatten och Avfall AB. Dessa anläggningar kräver återkommande investerings- och driftåtgärder för att inte funktionen skall åsidosättas med risk för allvarliga vattenskador på vägarna. Byte av brunnar och anläggning av dagvattenlösningar har skett på olika platser i kommunen. Det mesta görs i samband med beläggningsarbeten. Dagvattenbrunnar ligger 1 359 tkr under budget.

Konstbyggnader

Tätskiktsbyte har gjorts på broarna Diagnosvägen, gång/cykelbro över Ortopedvägen, Vårbackavägen, Vårby Allé. Vidare har erosionsskydd vid Vårby ångbåtsbrygga förstärkts samt byte av trädäck för gångbrygga vid Trehörningen och Sjöstigen. Konstbyggnader ligger 579 tkr över budget.

Gatubelysning

För att upprätthålla sin funktion kräver gatubelysningen årliga armaturbyten samt seriebyten. En ljuskälla av konventionell typ (d.v.s. inte LED-armatur) har en livslängd på fyra år. Vi byte av armaturer görs byte till LED-armatur. Dessa

är underhållsfria i ca 25år. Inventering av belysningsnätet påbörjades 2017 för att få status på beståndet samt göra en flerårig reinvesteringsplan för att byta ut belysningssystemet etappvis. Investeringar i belysningssystemet har fortsatt enligt denna plan. 4 242 tkr är ej utnyttjat av budgeterade medel.

Övrigt

1 119 tkr har investerats i utbyte av utrustning i lekparkar, bryggor och bad. Därtill har 267 tkr använts för stängsel, räcken och bullerplank. 2 500 tkr finns budgeterat för IT stöd till parkdriften. Det projektet har ännu inte kommit igång. Resterande delen av ej utnyttjade budget medel avser maskininvesteringar.

Naturvård

Upprustning av naturvårdsfastigheter har skett på flera ställen under året. Stängselssystem för nya betesmarker vid Lissma och Lännaviken har satts upp. Investeringsmedel för upprustning av fastigheter har överskridit budget medan investeringsmedel för arrendegårdarna har inte hunnit användas fullt ut. Detta beror dels på att de större investeringarna var beroende av att överenskommelser nåtts med två av gårdsarrendatorerna efter 2017 års syner, och dels på att en den planerade nyrekryteringen av fastighetsförvaltaren fått avvakta utfallet av vårens omorganisation på enheten.

Under 2018 har främst byggnader på arrendegårdarna Kastellet och Lövsta rustats upp. Bland övriga större investeringar finns åtgärder i Balingsta och vid paradisetssöksparkering.

Flera vattenvårdsprojekt har genomförts, bland annat dammar/våtmarker samt slingrande vattenfåra vid Flemingsberg och Stensättra. Inom ramen för Tyresåns vattenvårdsarbete

har projektering av åtgärder längs Lidavägen påbörjats. I Balingsholmsdalgången har konsultutredning och samråd med markägare och arrendatorer genomförts. Medel som återstår, främst 1 000 tkr under ”Tyresåprojektet MSB”, kommer behöva användas i de stora vattenvårdssatsningarna som är planerade under 2018.

Projektet kring naturreservatens entréer har under 2018 genomförts enligt plan. På flera platser har informationstavlor och reservatspelare uppförts, bland annat i Lissmadalgången och Visättra.

Anläggning och upprustning av driftvägar i naturområden utförs vid behov. Vägarna fungerar såväl som leder för det rörliga friluftslivet, samt som arbetsvägar för reservatsförvaltningen. Natur- och byggnadsnämnden ansvarar för leder på över åtta mil och investeringar görs för att behålla god tillgänglighet.

Utökade rekreativsmöjligheter kring Trehörningen omfattar främst en broförbindelse mellan Storön och Balingsholmshalvön. En satsning som förbättrar möjlighet till vandring och upplevelse i det tätortsnära naturområdet. Projektstarten avvaktar svar på sökta tillstånd.

Lantmäteriet och staben

Lantmäteriet har investerat 539 tkr i kartsystem och har använt en del av överförda investeringsmedel från 2017 för detta ändamål. På staben är medel budgeterade som ska uppkomma i samband med förvaltningens flytt till Flemingsberg. Flytten är dock försenad på grund av att en upphandling överklagades. Flyttprojektet är dock i gång igen vilket gör att budgeterade medel kommer att användas under 2019 istället.

Ett grönt hyresavtal har tecknats med den kommande hyresvärden och ett projekt har startats med uppdrag att anpassa lokalen, förbereda inför ett aktivitetsbaserat arbetssätt och en ökad digitalisering av verksamheten.

Utvecklingsåtagande

- Genomföra flytt av förvaltningens verksamheter till nya lokaler.

Lokaler

På den plats där tekniska nämndhuset idag ligger kommer det enligt plan att byggas skola/förskola och bostäder under kommande år, vilket innebär att förvaltningen behöver ha nya lokaler.

Flytta till nya lokaler

Under 2017 har förvaltningen förberett inför att flytta till nya lokaler i Flemingsberg under 2018. Tilldelningen av uppdraget att bygga om lokalerna blev överklagat under året men i december kunde avtal tecknas med byggtreprenör vilket innebär att flytten kommer ske under sommaren 2019.

Plan för intern kontroll

Internkontrollprocessen handlar om kvalitetssäkring av kommunens verksamheter. Fokus ligger på att genom strukturerad riskhantering minska förekomsten av oönskade händelser och undvika att fel begås och därmed säkerställa att kommunens verksamheter fungerar som de ska och att vi åstadkommer det vi har planerat att göra.

Internkontrollprocess där kommunens styrelse, nämnder, ledning och personal samverkar används för att säkerställa att verksamheten fungerar och att målsättningar nås. Processen är utformad för att ge rimlig försäkran om att målen uppnås inom följande områden:

- Effektiv och ändamålsenlig verksamhet
- Tillförlitlig finansiell rapportering och information om verksamheten
- Efterlevnad av tillämpliga lagar, förordningar och regler

God intern kontroll förverkligas genom att på alla nivåer i organisationen arbeta systematiskt med att minska eller eliminera befintliga risker, skapa systematik, processer och rutiner för att säkerställa god ordning, kontrollera efterlevnad av lagar och regler, samt kontinuerligt arbete för att höja riskmedvetenheten på alla nivåer i organisationen så att verksamheten genomförs på ett riskmedvetet och säkert sätt.

Nämndens internkontrollarbete

Natur- och byggnadsnämnden förverkligar en god intern kontroll på alla nivåer i organisationen genom sitt årliga internkontrollarbete som utgörs av återkommande aktiviteter där risker identifieras, arbetet planeras, utförs, följs upp, analyseras samt förbättras.

Inom ramen för den ordinarie planeringsprocessen identifierar nämnden oönskade händelser som kan hindra respektive verksamhet att nå sina mål, samt bedömer om det behövs någon åtgärd från nämndens sida i form av till exempel nya eller förändrade rutiner, information eller uppföljning. Därefter beslutar nämnden om vilka åtgärder och kontroller som ska vidtas, dels utifrån ovan nämnda riskanalys, dels genom systematiskt arbete med processer och rutiner samt utifrån rekommendationer från extern granskning. Uppföljningen av arbetet med intern kontroll sker i delårsrapporter och verksamhetsberättelse.

Nämnden har identifierat fem prioriterade risker i internkontrollplanen men har valt att två av dessa, ”rekrytera och behålla personal” och ”förvalta verksamhetslokaler”, ska omhändertas inom utvecklingsåtaganden som ryms under målområdet ”Attraktiv arbetsgivare” respektive utvecklingsåtagandet i ”Införandet av aktivitetsbaserat arbetssätt”. I en av nämndens tre kvarvarande prioriterade risker *förvalta verksamhetssystem* löper samtliga fem riskreducerande åtgärder enligt plan. När det gäller risken *upphandla entreprenader* har två av tre riskreducerande åtgärder genomförts medan den tredje, gällande att i samverkan med kommunstyrelsens

förvaltning ta fram samarbetsformer för entreprenadupphandlingarna parkmarksytor, avviker från tidplanen. Två av sex riskreducerande åtgärder beträffande risken *förvalta parker* och planteringar är genomförda. Resterande fyra gällande: att utarbeta en ansvarsfördelning mellan olika fastighetsägare, ta fram skötselkostnader för respektive parkmarksyta, utarbeta ett förslag till prioritering av parkmarksytor skötselnivå utifrån budget samt utarbeta en checklista utifrån beslutad skötselnivå för varje parkmarksyta som avviker från tidplan. Åtgärderna för dessa två risker som inte är genomförda överförs därmed till 2019. Under året har nämnden haft två revisionsåtgärder varav en är åtgärdad och en överförs till 2019. Detta beror dels på att åtgärdsarbetet görs i samverkan med kommunstyrelsens vars arbete är försenat på grund av otillräcklig beredskap och bemanning på upphandlingsenheten under 2018, dels för att den nyinrättade tjänsten med särskilt ansvar för inköp och upphandling på avdelningen inte kommer att vara på plats förrän år 2019. Under året har nämnden haft två revisionsåtgärder varav en är åtgärdad och en beträffande att säkerställa att direktupphandlingar genomförs på ett korrekt sätt överförs till 2019 då arbetet pausats för att samordnas med kommunstyrelsens förvaltning.

Resultatet av de systematiska kontrollerna visar att hantering av lantmäteriförrättningar och parkeringsövervakning inte redovisar några avvikelser. Det indikerar på att dessa processer verkar fungera. Ytterligare arbete krävs för att få

till en effektivare process för korrekta kund- och leverantörsfakturer, direktupphandlingar, korrekta körjournaler och tankningar, hantering av bygglov och redovisning av bisysslor.

Riskreducerande åtgärder

I detta kapitel presenteras de största riskerna som kan hindra nämnden från att nå verksamhetens mål. Riskinventering går ut på att medarbetarna rapporterar risker med hjälp av riskrapporteringsformulär som finns på hemsidan. En värdering och prioritering som grundar sig på en riskanalys, genomförs av förvaltningens ledningsgrupp med stöd av en så kallad bruttorisklista. I bruttorisklistan listas samtliga tänkbara risker som kan hindra nämnden från att uppnå verksamhetens mål. Nämnden väljer ut de mest allvarliga riskerna att arbeta vidare med och dessa utvalda risker med tillhörande åtgärder redovisas i internkontrollplanen. Internkontrollplanen är också en del av nämndens verksamhetsplan. För att en risk ska komma med i internkontrollplanen ska den kräva stora resurser att åtgärda, involvera flera delar av organisationen eller att den av andra skäl behöver behandlas av nämnden.

Tre av nämndens 14 riskreducerande åtgärder är genomförda. Fem riskreducerande åtgärder redovisar avvikelser, sex löper enligt plan och arbetet gällande dessa elva åtgärder fortlöper och överförs därmed till internkontrollplan 2019.

Förvalta verksamhetssystem

Risk 1 Förvaltningen kan inte utföra sitt basuppdrag och ge service till kommuninvånarna vid driftstörningar och strömavbrott då vi saknar rutiner, kontroller och kontinuitetsplaner för driftsäkerhet inom IT-området

Bakgrund och tidplan Förvaltningens riskinventering och COSO-bedömning visar att vi är mycket beroende av våra IT-system för att kunna genomföra vårt basuppdrag. Nätverksproblem får omfattande påverkan på arbetssätt och säkerhet. Klart 2018-11-30

Åtgärder och ansvar 1a) Delta i ett förvaltningsövergripande projekt kring att ta fram kontinuitetsplaner för kommunens IT-miljö och IT-system.
1b) Identifiera, dokumentera och åtgärda de brister som NBF upplever gällande driftsäkerhet och IT-säkerhet.
1c) Ta fram en prioriteringslista som synliggör i vilken ordning som verksamhetskritiska system ska startas upp i händelse av katastrof.

1d) Ta fram en rutin och plan för återställande av system och komponenter som ligger inom IT-sektionens ansvarsområde.

1e) Ta fram manuella rutiner för chefer och medarbetare vid eventuellt driftavbrott.

Ansvar: Administrativ- och personalchef för åtgärd 1 och lantmäterichef för åtgärderna 2-5.

Uppföljning 1a) Förvaltningen deltar aktivt i ett förvaltningsövergripande projekt kring att ta fram kontinuitetsplaner för kommunens IT-miljö och IT-system. Natur- och byggnadsförvaltningen arbetar ständigt med att dokumentera och åtgärda identifierade brister gällande drift- och IT-säkerhet som en integrerad del i förvaltningens kontinuitetsarbete.

Status: Arbetet löper enligt plan. Risken och åtgärdsarbetet överförs till internkontrollplan 2019.

1b) Nämndens arbete med kontinuitetsplaner innebär att motverka avbrott i organisationens verksamhet och skydda kritiska rutiner från effekter av oförutsedda allvarigare avbrott eller katastrofer. I arbetet ingår bland annat att förvaltningen arbetar kontinuerligt med att identifiera eventuella brister vad gäller driftsäkerhet och IT-säkerhet samt att rutiner och planer för återställande av system och komponenter tas fram. Respektive process ska ständigt se över sina rutiner vid ett eventuellt driftsavbrott vilket kommer att fortsätta vara en del av förvaltningens framtida kontinuitetsarbete.

Status: Arbetet löper enligt plan. Risken och åtgärdsarbetet överförs till internkontrollplan 2019.

1c) I det gemensamma förberedande arbetet tillsammans med kommunstyrelsen, har det tagits fram en prioriteringslista som synliggör i vilken ordning som kommunens verksamhetskritiska system ska startas upp i händelse av katastrof.

Status: Arbetet löper enligt plan. Risken och åtgärdsarbetet överförs till internkontrollplan 2019.

1d) Genomförandet av projektet leds av kommunstyrelseförvaltningen (IT-sektionen).

Status: Arbetet löper enligt plan. Risken och åtgärdsarbetet överförs till internkontrollplan 2019.

1e) Arbetet leds av kommunstyrelseförvaltningen som en del av projektet med framtagandet av kontinuitetsplan. Förvaltningen deltar i projektet.

Status: Arbetet löper enligt plan. Risken och åtgärdsarbetet överförs till internkontrollplan 2019.

Rekrytera och behålla personal

Risk 2 **Förvaltningen har svårt att attrahera, behålla och utveckla personal inom vissa bristyrken, vilket leder till att förvaltningen inte kan utföra sitt basupdrag**

Bakgrund och tidplan Huddinges personalpolitik syftar till att säkerställa personalförsörjningen i syfte att uppnå vision och mål. Huddinge kommun ska som arbetsgivare attrahera och behålla engagerade, kompetenta och professionella medarbetare och chefer. Förvaltningens riskinventering visar att vi har svårt att rekrytera och behålla vissa bristyrken.

Klart 2018-11-30

Åtgärder och ansvar Risken omhändertas inom de utvecklingsåtaganden som ryms under målområdet *Attraktiv arbetsgivare*.
Ansvar: Administrativ- och personalchef

Uppföljning Risken omhändertas inom de utvecklingsåtaganden som ryms under målområdet *Attraktiv arbetsgivare*. En stark arbetsmarknad gör att många yrkeskategorier är svåra att rekrytera. Arbetet på flera plan pågår: attraktivitet som arbetsgivare, utveckla och behålla medarbetare, kontinuerligt se över roller, organisation och arbetsmiljö samt introduktion för nyanställda.
Status: Arbetet löper enligt plan.

Förvalta verksamhetslokaler

Risk 3 **Förvaltningen misslyckas med att hålla tidplan och finansiera nödvändiga insatser inom projektet om införande av aktivitetsbaserat arbetssätt på NBF**

Bakgrund och tidplan Förvaltningens nuvarande lokaler ska rivas och fullmäktige ska under hösten 2017 besluta om att flytta verksamheten till andra lokaler i kommunen. Ledningsgruppen har tillsatt ett projekt för att flytta verksamheten och införa ett aktivitetsbaserat i de nya lokalerna. Förändringen innebär ett aktivt medarbetarskap hos förvaltningens medarbetare.

Klart 2018-12-31

Åtgärder och ansvar Risken omhändertas inom projektet om införande av aktivitetsbaserat arbetssätt på förvaltningen.
Ansvar: Administrativ- och personalchef

Uppföljning Risken omhändertas inom projektet om införandet av aktivitetsbaserat arbetssätt på förvaltningen. Huvudprojektet "införande av aktivitetsbaserat arbetssätt" är ett av nämndens mest resurskrävande uppdrag och nämnden bedriver flera parallellt pågående aktiviteter som är knutna till uppdraget. Under 2018 har förvaltningen fortsatt sina förberedelser inför att flytta till nya lokaler i Flemingsberg. I förberedelserna ingår att lägga grunden för ett aktivitetsbaserat arbetssätt och hantera de dokumentmängder som i dag föreligger i fysisk form.

I första hand ska förvaltningens processer digitaliseras. Ombyggnationen av de nya lokalerna har dock försejats till följd av att upphandlingen av byggare överklagats. Förvaltningsrätten beslutade under hösten till fördel för Huddinge och avtal har ingåtts för hyresgästanspassningen. Enligt avtal kan slutbesiktningar äga rum i slutet av juni 2019 och projektet räknar därför med att flytt kan äga rum i juli.

Status: Avvikelse. Risken och åtgärdsarbetet överförs till internkontrollplan 2019

Upphandla entreprenader

Risk 4 **Avsaknad av upphandlingskompetens och avtal med tydliga krav mellan kommunen och våra entreprenader gör att vi bryter mot lagen, interna riktlinjer och inte använder skattemedel på det mest effektiva och smarta sätt**

Bakgrund och tidplan Resultaten från förvaltningens systematiska kontroller visar att många av våra upphandlade avtal, stora som små, är av bristfällig kvalitet. Det leder till bristande leveranser, svårigheter att följa upp arbetet och extra arbete/resurser som skulle kunna användas till viktigare saker.

Klart 2018-11-30

Åtgärder och ansvar 4a) Stärk administrationen genom att utse/rekrytera en till två personer på natur- och gatudriftsavdelningen som har ett särskilt ansvar för inköp av varor och tjänster.

4b) I samverkan med kommunstyrelsens förvaltning ta fram samarbetsformer för hur entreprenadupphandlingarna ska genomföras för förbättrad kvalitet.

4c) I samverkan med kommunstyrelsens förvaltning ta fram tidplan med framförhållning för viktiga entreprenadupphandlingar, samt utarbeta rutiner för samarbetet med kommunstyrelseförvaltningens upphandlingssektion.

Ansvar: Natur- och gatudriftschef

Uppföljning 4a) Ny roll verksamhetscontroller har skapats och tjänsten bemannas från februari 2019. En ny tjänst inrättas med särskilt ansvar för inköp och upphandling på avdelningen.

Status: Arbetet löper enligt plan. Risken och åtgärdsarbetet överförs till internkontrollplan 2019.

4b) Arbetet har påbörjats men resursbrist på kommunstyrelseförvaltningens upphandlingssektion gör att arbetet har fördröjts. Förvaltningen bedömer att detta kommer att vara klart under första kvartalet 2019.

Status: Avvikelse. Risken och åtgärdsarbetet överförs till internkontrollplan 2019

4c) En inventering av befintliga entreprenadavtal har gjorts. En upphandlingsplan har tagits fram.

Status: Genomfört.

Förvalta parker och planteringar

Risk 5 **Processen för förvaltning av parker och grönområden fungerar inte och det är oklart om kommunens driftbudget används till rätt parkmarksytor**

Bakgrund och tidplan Överförd från internkontrollplan för 2016 och 2017. De riskreducerande åtgärderna sker i sex steg. De första två stegen har genomförts medan de fyra sista kvarstår. Klart 2018-11-30

Åtgärder och ansvar

- 5 a) Utarbeta en digital karta över kommunens parkmark inom detaljplanelagt område.
- 5 b) Genomför jämförelse med den digitala karta som tagits fram och nuvarande skötselytor.
- 5 c) Utarbeta en ansvarsfördelning mellan olika fastighetsägare som fastslås genom driftavtal.
- 5 d) Ta fram skötselkostnader för respektive parkmarksyta.
- 5 e) Utarbeta ett förslag till prioritering utifrån budget, av vilken skötselnivå som kommunens parkmarksytor ska ha.
- 5 f) Utarbeta en checklista utifrån beslutad skötselnivå för varje parkmarksyta.

Uppföljning

5 a) Genomfört 2015-2016.

5 b) Genomfört 2017.

5 c) Arbetet har inte påbörjats på grund av resursbrist.

Status: Avvikelse. Risken och åtgärdsarbetet överförs till internkontrollplan 2019

5 d) Arbetet har inte påbörjats på grund av resursbrist.

Status: Avvikelse. Risken och åtgärdsarbetet överförs till internkontrollplan 2019

5 e) En ny roll, "förvaltare park", har skapats på avdelningen som ska fortsätta arbetet med att ta fram skötselplaner för parker, lekplatser mm. Rollen har inte tillsatts ännu på grund av svårigheter att rekrytera.

Status: Avvikelse. Risken och åtgärdsarbetet överförs till internkontrollplan 2019

5 f) Arbetet har inte påbörjats på grund av resursbrist.

Status: Avvikelse. Risken och åtgärdsarbetet överförs till internkontrollplan 2019

Åtgärder utifrån rekommendation från revision eller annan extern granskning

I detta kapitel presenteras rekommendationer och föreslagna åtgärder som nämnden fått från revisorer eller annan extern granskning (exempelvis myndighetsinspektioner). För att komma tillrätta med de brister som identifierats tar förvaltningen fram en handlingsplan fram som i princip alltid består av de åtgärder som revisorerna föreslagit presenteras.

Åtgärder och ansvar

a) Ta fram en handlingsplan för att komma tillrätta med bristerna gällande direktupphandlingar på natur- och gatudriftsavdelningen.

b) Återrapportera resultatet till nämnden när respektive åtgärd i handlingsplanen är klar

Ansvar: Avdelningschef, Natur- och gatudriftsavdelning

Granskning av upphandlingsprocessen

Diarienummer: NBN-2018/186.912 §11

Rekommendation **Fortsätta arbetet med att säkerställa att direktupphandlingar genomförs på ett korrekt sätt med avseende på interna riktlinjer samt lagen om offentlig upphandling**

Bakgrund och tidplan Natur- och byggnadsnämndens kvalitetsarbete har granskats i en revisionsrapport från den 29 januari 2018. Syftet med granskningen har varit att följa upp om Kommunstyrelsen och Natur- och byggnadsnämnden säkerställt att upphandlingssektionen utnyttjas till att uppnå kommunens övergripande mål. Uppdraget ingick i revisionsplanen för år 2017.

Uppföljning: a) I förslaget till organisationsförändring på natur- och gatudriftsavdelningen under hösten 2018 föreslås att en ny tjänst inrättas med särskilt ansvar för inköp och upphandling på avdelningen. Ett arbete har påbörjats med inventering av avtal och behov samt översyn av avdelningens interna rutiner för direktupphandlingar. Löper enligt plan.

b) Återrapportering till nämnden löper enligt plan.

Granskning av upphandlingsprocessen

Diarienummer: NBN-2018/186.912 §11

Rekommendation	Förvaltningen ska säkerställa att information om kommande och pågående upphandlingar lämnas i den omfattning som natur- och byggnadsnämnden begär
Bakgrund och tidplan	<p>Natur- och byggnadsnämndens kvalitetsarbete har granskats i en revisionsrapport från den 29 januari 2018. Syftet med granskningen har varit att följa upp om Kommunstyrelsen och Natur- och byggnadsnämnden säkerställt att upphandlingssektionen utnyttjas till att uppnå kommunens övergripande mål.</p> <p>Revisionsrapporten har visat förvaltningsbrister i kommunikationen med nämnden avseende upphandlingar där förvaltningen inte informerar om pågående upphandlingar, trots upprepade förfrågningar från nämnden. Uppdraget ingick i revisionsplanen för 2017.</p>
Åtgärder och ansvar	<p>a)Ta fram en systematik som säkerställer intern styrning och kontroll över kommande upphandlingar och upphandlingsbehov och samtidigt ger god framförhållning för regelbunden information till nämnden.</p> <p>Ansvar: Administrativ- och personalchef</p>
Uppföljning:	a)Hanteringen av entreprenadupphandlingar är en prioriterad risk i internkontrollplan 2018 och åtgär-

den är en del av förvaltningens pågående utvecklingsarbete gällande intern styrning och kontroll. Under året planeras en gemensam resurs med kommunstyrelsens förvaltning att anställas i syfte att höja kvaliteten på upphandlingarna. Arbetet gällande en förbättrad systematik och transperensgrad beträffande avtalsuppföljning är påbörjad bland annat genom olika mallförslag som förvaltningen har tagit fram och är i implementeringsfasen. Syftet med detta är att öka antal kommunikationskanaler samt förbättra återkopplingen och dess innehåll till förtroendevalda, privata utförare och invånare. Samarbete med KSF upphandlingssektionen knutet till identifiering/systematisering av alla avtal samt möjlighet till en förbättrad uppföljning av dessa i bland annat Proceedo har inletts.

Systematiska kontroller

En väl fungerande intern kontroll förutsätter kontinuerlig övervakning och utvärdering. Det räcker inte med att ha utformat eller informerat om rutiner; verksamheten måste också fortlöpande säkerställa att processer och rutiner tillämpas och ger avsedd effekt. Med systematisk kontroll avses särskild fördjupad granskning enligt en i förväg upprättad rutin av processer, rutiner eller verksamheter. Syftet med kontrollerna är att säkerställa att verksamheten är ändamålsenlig, att lagar och regler följs och att beslutade processer och rutiner tillämpas korrekt.

Hantera bisyssla

Kontroll	Otillåtna bisysslor
Bakgrund och tidplan	Kommunen har en rutin för hantering av bisysslor. Kontrollen genomförs årligen och ska säkerställa att rutinen följs.
Ansvar	Administrativ- och personalchef

Kort beskrivning av kontrollen	Kontrollen syftar till att säkerställa att medarbetare inte har otillåtna bisysslor. Samtliga medarbetare ska registrera eventuella bisysslor i kommunens portal. Förmånsmenyn (där samtliga medarbetares förmåner är listade).
Uppföljning	<p>Kontrollen har genomförts i november och visat att 193 av förvaltningens 196 medarbetare har anmält huruvida de har bisyssla eller ej.</p> <p>Ett slumpmässigt urval av tio procent av alla medarbetare och samtliga chefer kontrollerades mot allabolag.se.</p> <p>Resultat chefer: Sammanlagt har 14 chefer kontrollerats. Nio hade inga bisysslor, tre hade bisyssla som godkänts av deras chef, en chef hade uppgivit att hen inte har bisyssla men hade det men denna godkändes av chef.</p> <p>Resultat medarbetare: Sammanlagt har 19 medarbetare kontrollerats där 15 hade inga bisysslor, tre hade bisyssla som godkänts av chef. Tre medarbetare hade uppgivit att de inte har bisyssla men hade det och dessa är nu godkänd av chef.</p>

Handlägga lovärenden

Kontroll **Efterlevnaden av tio veckors handläggningstid för bygglovsärenden**

Bakgrund och tidplan	Den 2 maj 2011 började den nya Plan- och bygglagen 2010:900 (PBL) att gälla. I den nya lagen ska handläggningstiden för bygglov maximalt uppgå till tio veckor. Kontrollen genomförs fyra gånger per år (kvartalsvis).
Ansvar	Bygglovschef
Kort beskrivning av kontrollen	Kontrollen syftar till att säkerställa att lagen om tio veckors handläggningstid för bygglovsärenden följs. Samtliga ärenden för perioden som överskridit tio veckor respektive 20 veckor där handläggningstiden förlängts väljs ut för granskning.
Uppföljning	Kontrollen har genomförts fyra gånger under året och redovisar ett antal avvikelser. Förklaringarna till varför lovärenden har överskridit 10 veckors handläggningstid är att ärendena varit komplicerade och har behövts behandlas av nämnden, att nämnden tagit ut ärendet ur dagordningen, bristande planering och rutin kring handläggning, komplettering, avslagsbeslut och bevakning av ärenden.

Genomföra lantmäteriförrättningar

Kontroll **Efterlevnad av rutinen för kollegiegranskningen av lantmäteriförrättningar**

Bakgrund och tidplan	Lantmäteriförrättningsärenden beslutas av en enda handläggare. För att garantera rättssäkerhet och undvika jäv genomförs idag en kollegiegranskning av samtliga lantmäteriförrättningsärenden. Kontrollen genomförs kvartalsvis, dvs. fyra gånger per år.
Ansvar	Lantmäterichef
Kort beskrivning av kontrollen	Kontrollen syftar till att undersöka efterlevnaden av lantmäteriavdelningens rutin för kollegiegranskning.
Uppföljning	Kontrollen har genomförts fyra gånger och redovisar inga avvikelser.

Parkeringsövervaka

Kontroll **Korrekt myndighetsutövning inom parkeringsövervakningen**

Bakgrund och tidplan	Systematiska kontroller ska genomföras inom nämndens samtliga områden där myndighetsutövning sker. Kontrollen genomförs kvartalsvis, det vill säga fyra gånger per år.
Ansvar	Natur- och gatudriftschef
Kort beskrivning av kontrollen	Kontrollen syftar till att säkerställa en korrekt myndighetsutövning inom parkeringsövervakningen

Uppföljning Kontrollen har genomförts fyra gånger och redovisar inga avvikelser.

Hantera ekonomiadministration

Kontroll **Korrekt leverantörsfakturerings**

Bakgrund och tidplan	Kontrollen syftar till att säkerställa att lagar, regler och rutiner kring leverantörsfakturer följs på förvaltningen. Kontrollen genomförs två gånger per år.
Ansvar	Administrativ- och personalchef
Kort beskrivning av kontrollen	Kontrollen ska säkerställa att bokförda kostnader är korrekta och tillhör verksamheten.
Uppföljning	Kontrollen har genomförts fyra gånger av fyra planerade och redovisar ett antal avvikelser. Avvikelsena handlar om att det saknas tydligt syfte i fakturorna, att det finns hänvisning till bilagor som inte är uppladdade i Proceedo, felaktigheter knutna till upphandlingsprocessen och utebliven registrering i Proceedo, bristfälligt underlag för fakturor rörande representation och konferenskostnader som saknar fullständiga namn i deltagarförteckningar, fakturor som har förfallit på grund av långsam hantering samt fakturor som är felaktigt bokförda.

Hantera ekonomiadministration

Kontroll **Korrekt kundfakturerings**

Bakgrund och tidplan	Kontrollen syftar till att säkerställa att lagar, regler och rutiner kring kundfakturer följs på förvaltningen och genomförs två gånger per år.
Ansvar	Administrativ- och personalchef
Kort beskrivning av kontrollen	Kontrollen syftar till att säkerställa att rätt kund faktureras, att rutiner för kreditering efterföljs samt att bokförda intäkter är korrekta.
Uppföljning	Kontrollen har genomförts fyra gånger av fyra planerade och redovisar ett antal avvikelser. Avvikelsena handlar om att referens saknas, rätt utseende saknas, kontaktperson saknas, fel skannings-id, felstavning samt fel referensnamn.

Genomföra direktupphandlingar

Kontroll **Korrekt genomförda direktupphandlingar**

Bakgrund och tidplan	Förvaltningen arbetar med att förbättra rutiner och arbetssätt för direktupphandlingar. Fyra gånger per år (kvartalsvis) genomförs kontroller av natur- och gatudriftsavdelningen inköp och årliga kontroller av övriga avdelningar på förvaltningen.
----------------------	---

Ansvar	Administrativ- och personalchef
Kort beskrivning av kontrollen	En fullständig kontroll genomförs kvartalsvis av natur- och byggnadsnämndens alla fakturor över 10 000 kr inom natur- och gatudriftsområdet. Årliga kontroller genomförs av övriga avdelningars kostnader efter november månads brytdatum. 5-10 stycken fakturor per avdelning väljs ut med det högsta beloppet (antalet beror på det totala antalet fakturor).

Uppföljning	Den systematiska kontrollen av natur-och gatudrift-avdelningen genomförs direkt efter ekonomiredovisningens brytdatum. Kontrollen har genomförts fyra gånger av fyra planerade och redovisar ett antal avvikelser. Den vanligaste orsaken till avvikelse är att direktupphandlingen inte finns registrerad i Proceedo, att det inte finns några underlag att bedöma, mycket gamla avtal som inte har upphandlats på nytt samt att man inte valt mellan tre olika leverantörer. Övriga avdelningar. Av 26 kontrollerade inköp visar tre avvikelser då inga underlag finns att bedöma och/eller registrering i Proceedo saknas.
-------------	---

Hantera ekonomiadministration

Kontroll	Kontroll körjournaler och tankningar
Bakgrund och tidplan	Syftet med kontrollen är att säkerställa att förvaltningen följer Huddinge kommuns fordonspolicy att anställda som använder kommunens tjänstefordon också ska föra körjournal samt att säkerställa att fordonen är tankade på ett korrekt sätt.
Ansvar	Administrativ- och personalchef
Kort beskrivning av kontrollen	Kontrollen genomförs kvartalsvis och då kontrolleras att tankningarna är korrekta samt om körjournalen för det utvalda fordonet stämmer överens/är korrekt ifyllt.

Uppföljning	Kontrollen har genomförts fyra gånger av fyra planerade och redovisar ett antal avvikelser. Avvikelseberor på att tankningarna och resor (vem som kör) inte finns registrerade i körjournalen, körjournalerna kopplade till GPS, inte redovisar syfte, lånebil tankat på fel kort, fel datum i körjournalerna, bensinkvitton och tillhörande faktura saknas, start/slutadressen saknas ofullständiga och felaktigt ifyllda körjournaler.
-------------	--

Plan för uppföljning och insyn

Varje nämnd ska enligt kommunens Program för uppföljning och insyn av verksamhet som bedrivs av privata utförare följa upp de avtal som nämnden tecknat med privata utförare samt de uppdragsbeskrivningar som överenskomits med verksamheter i kommunens egen regi när de agerar i konkurrens med privata utförare.

Uppföljningen utgår från de mål och den riktning som angivits av kommunfullmäktige samt de krav som ställts i förfrågningsunderlag och avtal. Det är varken praktiskt möjligt eller rationellt att följa upp allt samtidigt. För att bestämma vad som ska följas upp, när och hur genomgripande, sätts

avtalens/uppdragsbeskrivningarnas betydelse i relation till deras risk/påverkan och omfattning. Avtal/uppdragsbeskrivningar som är viktiga, omfattande och riskfulla ska prioriteras genom att följas upp frekvent, medan uppföljningen av mindre betydelsefulla avtal/uppdragsbeskrivningar får ske mer sällan och/eller mindre genomgripande.

Uppföljningen av planen sker i delårsrapporter och verksamhetsberättelse genom att där beskriva om tillsyn och uppföljning genomförts som planerat. Resultatet av respektive uppföljning redovisas till relevant mottagare som ett separat ärende.

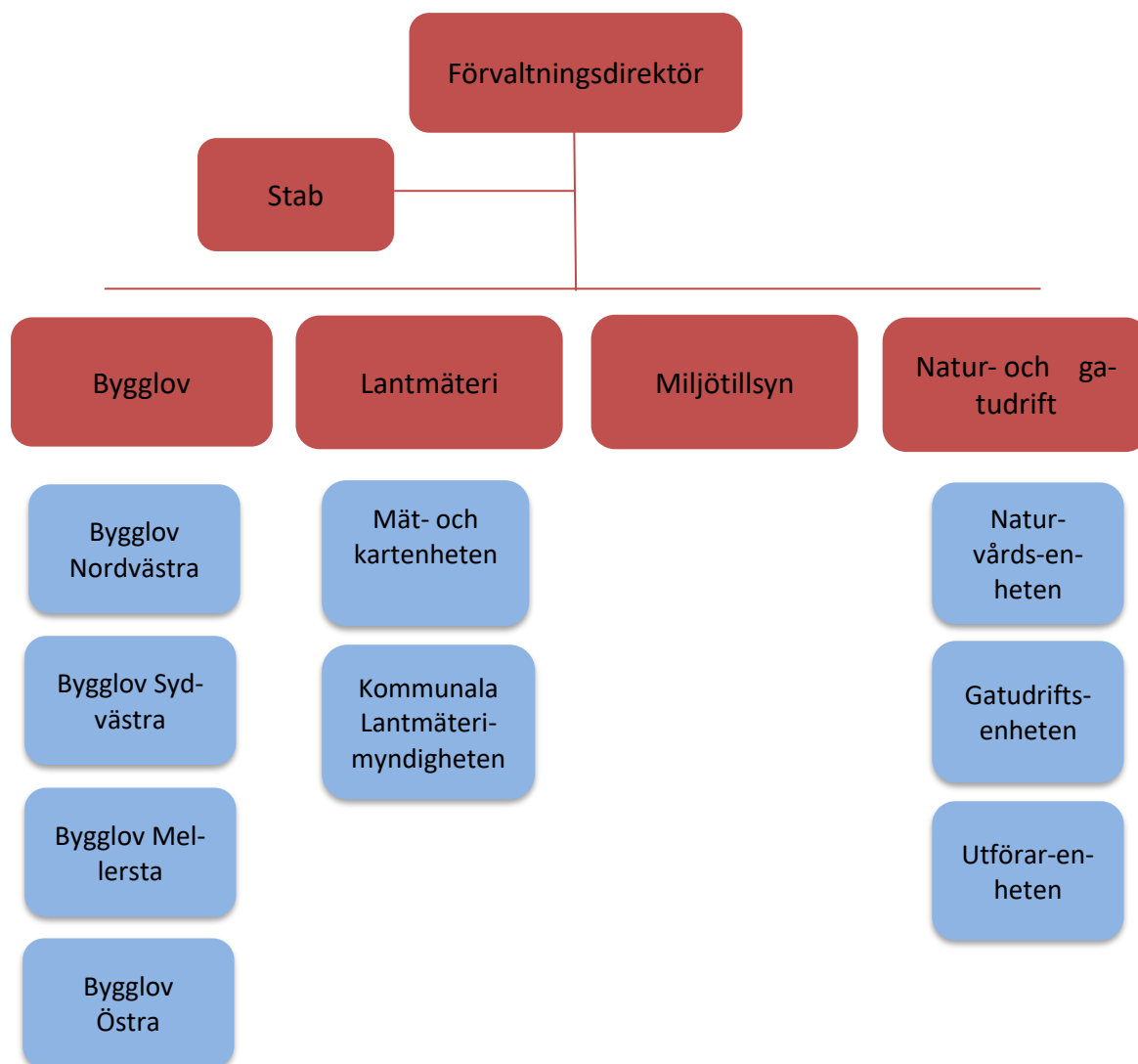
Verksamhetsområde

Vid uppföljning av vinterservice under säsongen 2017/2018 har det visat sig att prognosarbetet inte fungerat. Vinterdagboken och användningen GPS har haft brister som visat sig

i undermåliga prognoser för vinterservice. Inför kommande säsong 2018/2019 ses rutiner och organisation över.

Avtal/uppdrag	Typ	Ansvar	Tidplan	Intervall	Mottagare
Vinterunderhåll och halkbekämpning Segeltorp	Avtalsuppföljning	Natur- och gatu-driftsavdelningen	Delår 2	Årligen	Natur- och byggnadsnämnden, entreprenör som avtalet gäller och invånarna (via huddinge.se)
Vinterunderhåll och halkbekämpning Södalen	Avtalsuppföljning	Natur- och gatu-driftsavdelningen	Delår 2	Årligen	Natur- och byggnadsnämnden, entreprenör som avtalet gäller och invånarna (via huddinge.se)

Organisation

Källförteckning

Bra att leva och bo

Delmål	Mått	Källa
Ökat bostadsbyggande	Antal nyttillkomna bostäder	SCB
	Antal bostäder som fått byggstart	NBF, ByggR
Förbättrad infrastruktur	Andel invånare som har max 500 m gångavstånd till kollektivtrafik-hållplats med en turtäthet på 20 minuter eller bättre i rusningstid	NBF:s mätning
	Andel invånare som är nöjda med kommunens kommunikationer	SCB:s medborgarundersökning
	Sammanhängande cykelstråk som följer cykelplanens utformning	Huddinge kommun (dokumentation av väg-nät)
	Andelen med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s	Post- och telestyrelsen
Utbyggd samhällsservice i takt med bostadsbyggandet	Andelen som fått sitt förstahandsval	Verksamhetsstatistik BUF
Fler är nöjda med natur-, kultur- och fritidsutbudet	Andel invånare som ofta promenerar på leder i skogen eller motionerar på elljusspår	Naturvårdsenkäten
	Invånarnas bedömning av kulturutbudet	SCB:s medborgarundersökning
	Invånarnas bedömning av idrott- och motionsutbudet	SCB:s medborgarundersökning
	Antal besök på biblioteken	Verksamhetsstatistik KUF
Ökad trivsel och trygghet i Huddinges områden	Andel vuxna som trivs mycket bra i sitt bostadsområde	Befolkningsundersökningen
	Andel vuxna som upplever sitt område som tryggt kvällstid	Befolkningsundersökningen för unga
	Andel elever i åk 9 som trivs mycket bra i sitt bostadsområde	Befolkningsundersökningen
Ökad delaktighet	Andel elever i åk 9 som upplever sitt bostadsområde som tryggt på kvällstid	Befolkningsundersökningen för unga
	Andel invånare som kan tänka sig att arbeta politiskt i Huddinge kommun	SCB:s medborgarundersökning
	Invånarnas förtroende för kommunen	SCB:s medborgarundersökning
Ökad jämlikhet	Invånarnas möjlighet till påverkan	SCB:s medborgarundersökning
	Andel invånare som under de senaste 12 månaderna har känt sig utsatta för diskriminering, trakasserier eller mobbning	Befolkningsundersökningen
	Antal anslutna barn och ungdomar 7-20 år i bidragsberättigade idrottsföreningar	Verksamhetsstatistik KUF
	Antal genomförda aktiviteter för barn och ungdomar 7-20 år i bidragsberättigade idrottsföreningar	Verksamhetsstatistik KUF
Ökad nöjdhet med bemötandet vid kontakt med kommunen	Bedömning av kommunens arbete med tillgänglighet och delaktighet, för personer med funktionsnedsättning	Myndigheten för delaktighet, Kommunuppföljning
	Medelbetyg (1-10) för bemötande kontakt med kommunen	SCB:s medborgarundersökning
	Medelbetyg (1-10) på frågan: Hur lätt det är att komma i kontakt med tjänstemän eller annan personal i kommunen	SCB:s medborgarundersökning
	Medelbetyg (1-10) på frågan: hur nöjd är du med möjligheten att komma i kontakt med kommunens politiker	SCB:s medborgarundersökning
	Tillgänglighet E-post – andel där kommunen svarar inom två dygn	JSM Telefront
	Bemötande telefon – andel som upplever ett gott bemötande vid kontakt med kommunen	JSM Telefront
Ökad valfrihet	Andelen hos annan utförare	Egen statistik
	Andelen fristående etableringar	Egen statistik
Successivt minskat skatteuttag	Kommunal skattesats	SCB